

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO

LUBLIN

1 marca

1937 r.

T R E Ś Ć :

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I OKÓLNIKI:

	Str.
Poz. 125 — o organizacji publicznych szkół przysposobienia rolniczego	162
146 — o organizacji publicznych szkół przysposobienia gospodyń wiejskich	164
147 — o reorganizacji szkół rolniczych w Okręgu Szkolnym Lubelskim (streszczenie)	166
148 — w sprawie zmiany niektórych postanowień okólnika nr 85 z dnia 14 czerwca 1935 r. o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących	166
149 — o zwalnianiu od opłat w postępowaniu administracyjnym osób ubogich oraz osób, wnoszących skargi i zażalenia na działalność urzędników i urzędów	166
150 — o opiece oświatowo-wychowawczej wśród młodocianych	167
151 — w sprawie stosowania zasad nowej pisowni	168

PISMA OKÓLNE:

152 — w sprawie przepisów zapobiegawczych przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze	168
153 — w sprawie rozpowszechniania obrazków wyobrażających państwa i narody	171
154 — o wydawaniu duplikatów świadectw szkolnych	171
155 — w sprawie przydziału mieszkań	172

KOMUNIKATY:

156 — filmy dla młodzieży	172
157 — ogłaszanie przetargów publicznych w „Biuletynie Przetargowym”	173

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

	Str.
Z DOŚWIADCZEŃ DYDAKTYCZNYCH I WYCHOWAWCZYCH	
Józef Maż — Z zagadnień organizacyjno-metodycznych wychowania fizycznego w szkole	173
MŁODZIEŻ SZKOLNA W L. O. P. P.	174
SKRZYŃKA PORAD DYDAKTYCZNYCH	175
SPRAWOZDANIE Z OGNISKA JĘZYKA NIEMIECKIEGO	176
SPIS WYDAWNICTW I DRUKÓW HIGIENICZNYCH	176
KOMUNIKATY	178
KRONIKA	179
BIBLIOGRAFIA DOTYCZĄCA OCENY I SELEKCJI UCZNIÓW	179
PRZEGLĄD WYDAWNICTW	182
PRZEGLĄD CZASOPISM	182
NADEŚLANE	183
OGŁOSZENIE	184

Część urzędowa.

145.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

z dnia 22 grudnia 1936 r. (Nr III RG-5628/36)

o organizacji publicznych szkół przysposo-
bienia rolniczego.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 56, 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389), art. 9 ustawy z dnia 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 398) oraz art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. o ustanowieniu urzędu Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 480), zarządzam, co następuje:

§ 1. Publiczne ludowe szkoły rolnicze męskie otrzymują nazwę: „Publiczne Szkoły Przysposobienia Rolniczego”.

§ 2. Ustala się organizację dla publicznych szkół przysposobienia rolniczego według załączonego statutu.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Sposób i termin przekształcenia dotychczasowej organizacji określa osobne zarządzenia. W miarę wprowadzania nowej organizacji tracą moc przepisy, sprzeczne z załączonym statutem.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

(—) W. Świątosławski.

Załącznik do rozporządzenia Ministra
W. R. i O. P. z 22.XII 1936 r. (Nr III
RG-5628/36).

S T A T U T

Publicznej Szkoły Przysposobienia
Rolniczego.

I. Zadania szkoły.

§ 1. Zadaniem szkoły jest przygotowanie młodzieży wiejskiej do samodzielnej pracy w mniejszych gospodarstwach rolnych oraz wychowanie na zamiłowanych w swym zawodzie pracowników, a zarazem obywateli, świadomych swych obowiązków względem społeczeństwa i Państwa.

II. Ogólne zasady organizacji.

§ 2. Szkoła jest przeznaczona dla młodzieży męskiej, która ukończyła co najmniej szkołę powszechną I stopnia.

§ 3. Szkoła nosi nazwę: „Publiczna Szkoła Przysposobienia Rolniczego w . . . . .”.

§ 4. Dla celów praktycznego szkolenia, przy szkole istnieje szkolne gospodarstwo rolne.

§ 5. Przy szkole istnieje internat dla uczniów.

§ 6. Personel szkoły składa się z kierownika i nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz pomocniczych.

§ 7. Nauka w szkole trwa jeden rok. Organizację roku szkolnego oraz liczbę uczniów w klasie ustala się osobnymi przepisami.

III. Kierownik, nauczyciele, Rada Pedagogiczna.

§ 8. Na czele szkoły stoi kierownik.

Do obowiązków kierownika należy:

- a) reprezentowanie szkoły na zewnątrz,
- b) przewodniczenie Radzie Pedagogicznej,
- c) bezpośrednie zwierzchnictwo nad wszystkimi osobami, pracującymi w szkole,
- d) organizowanie pracy wychowawczej i dydaktycznej, kierowanie nią i czuwanie nad jej planowym wykonaniem,
- e) zarządzanie sprawami administracyjno-gospodarczymi szkoły,
- f) wykonywanie zleceń i przepisów władz szkolnych,
- g) branie udziału w pracach powiatowej komisji szkolnej, powołanej w myśl art. 12 i 13 ustawy z dnia 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach rolniczych.
- h) branie czynnego udziału w pracach społecznych i gospodarczych środowiska, w którym znajduje się szkoła.

§ 9. Nauczyciele wychowują oraz uczą powierzoną ich opiece młodzież, uczestniczą w pracach Rady Pedagogicznej, pełnią funkcje administracyjno-gospodarcze w zakresie powierzonego im działu pracy, a ponadto biorą czynny udział w pracach społecznych i gospodarczych środowiska, w którym znajduje się szkoła.

§ 10. Kierownik i nauczyciele tworzą Radę Pedagogiczną, która jest stałym organem wewnętrznego życia szkoły.

§ 11. Rada Pedagogiczna współpracuje z kierownikiem nad podnoszeniem poziomu wychowawczego i naukowego szkoły, omawia i opracowuje ważniejsze sprawy, związane z życiem szkolnym. W szczególności do obowiązków Rady Pedagogicznej należy:

- a) opracowywanie planów pracy wychowawczej, dydaktycznej i gospodarczej,
- b) ustalanie opinii o uczniach i oceny ich zachowania się,
- c) ustalanie ogólnej oceny rocznej uczniów,
- d) przyjmowanie i usuwanie uczniów,
- e) ustalanie regulaminu uczniowskiego,
- f) załatwianie spraw, przekazanych jej przez osobne przepisy.

§ 12. Kierownikowi przysługuje prawo zawieszania uchwał Rady Pedagogicznej, które uzna za niezgodne z przepisami lub przeciwne dobru szkoły.

O decyzji zawieszenia uchwały Rady Pedagogicznej Kierownik niezwłocznie zawiadamia władze szkolne.

IV. Organizacja nauczania i wychowania.

§ 13. Program nauczania szkoły opiera się na 1 szczeblu programowym szkoły powszechnej.

§ 14. Nauczanie odbywa się według obowiązującego programu nauki.

§ 15. Plan pracy wychowawczej, dostosowany do wieku i rozwoju młodzieży, powinien uwzględniać w pełni zadania wychowawcze, określone w § 1 niniejszego statutu.

§ 16. Kierownik łącznie z gronem nauczycielskim osiąga cele wychowawcze szkoły przez:

- a) bezpośredni swój wpływ na uczniów w szkole i poza szkołą,
- b) nauczanie i umiejętnie zorganizowaną pracę w gospodarstwie szkolnym,
- c) właściwie zorganizowane życie w szkole i internacie,
- d) organizowanie współpracy domu i szkoły w akcji wychowawczej.

V. Uczniowie.

§ 17. Uczeń sposobi się przez wychowanie i kształcenie na świadomego swych obowiązków i twórczego obywatela Państwa Polskiego. W tym celu uczeń winien dążyć do pogłębienia życia religijnego, urabiać swój charakter, zdobywać wiedzę i umiejętności, potrzebne do pracy w rolnictwie, oraz przygotowywać się do życia społecznego w związku ze swoim zawodem. Do osiągnięcia tego uczeń zmierza przede wszystkim przez pracę nad sobą i przez sumienne spełnianie obowiązków.

§ 18. Uczeń obowiązany jest stosować się do regulaminu, który określa szczegółowo zadania i obowiązki uczniów.

§ 19. Do szkoły przyjmuje się kandydatów, którzy:

- a) przedstawiają świadectwo ukończenia szkoły powszechnej co najmniej I stopnia lub inne świadectwo, uznane przez władze szkolne za równoważne,
- b) odbyli co najmniej dwuletnią praktykę w gospodarstwie wiejskim,
- c) ukończyli w danym roku kalendarzowym 17, a nie przekroczyli 24 lat życia,
- d) posiadają odpowiedni rozwój fizyczny.

§ 20. Kandydaci mogą być przyjmowani do szkoły najpóźniej w ciągu pierwszego miesiąca nauki.

§ 21. Przy końcu każdego okresu szkolnego nauczyciel ustala oceny wyników, osiągniętych przez uczniów, biorąc za podstawę wymagania obowiązującego programu.

Ocena winna być oparta na systematycznym badaniu postępów i wyników pracy ucznia.

§ 22. Przy końcu pierwszego półrocza oraz z końcem roku szkolnego uczeń otrzymuje świadectwo, które zawiera wyrażoną w stopniach ocenę wyników nauki ze wszystkich przedmiotów oraz zachowania się.

Oceny, ustalone z końcem ostatniego okresu, są zarazem ocenami rocznymi.

§ 23. Uczeń, który otrzymał oceny roczne co najmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów oraz zachowania się, otrzymuje świadectwo ukończenia szkoły, zawierające, oprócz stopni rocznych z poszczególnych przedmiotów, ogólną ocenę roczną wyników pracy.

W wyjątkowych wypadkach Rada Pedagogiczna może przyznać uczniowi świadectwo ukończenia szkoły mimo stopnia niedostatecznego z jednego przedmiotu, ustalając wtenczas ogólną ocenę roczną jako dostateczną.

Egzaminy uzupełniające nie mogą być stosowane

146.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 22 grudnia 1936 r. (Nr III. RG-6221/36).

o organizacji publicznych szkół przysposobienia gospodyń wiejskich.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 56, 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389), art. 9 ustawy z dnia 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 398) oraz art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. o ustanowieniu urzędu Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 480), zarządzam, co następuje.

§ 1. Publiczne ludowe szkoły rolnicze żeńskie otrzymują nazwę: „Publiczne Szkoły Przysposobienia Gospodyń Wiejskich”.

§ 2. Ustala się organizację dla publicznych szkół przysposobienia gospodyń wiejskich według załączonego statutu.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Sposób i termin przekształcenia dotychczasowej organizacji określa osobne zarządzenia. W miarę wprowadzania nowej organizacji tracą moc przepisy, sprzeczne z załączonym statutem.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) W. Świątosławski.

Załącznik do rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1936 r. (Nr III RG-6221/36).

STATUT

Publicznej Szkoły Przysposobienia Gospodyń Wiejskich.

I Zadania szkoły.

§ 1. Zadaniem szkoły jest przygotowanie młodzieży żeńskiej do samodzielnej pracy w mniejszych gospodarstwach wiejskich oraz wychowanie na zamiłowane w swojej pracy gospodynie, a zarazem obywatelki, świadome swych obowiązków względem rodziny, społeczeństwa i Państwa.

II. Ogólne zasady organizacji.

§ 2. Szkoła jest przeznaczona dla wiejskiej młodzieży żeńskiej, która ukończyła co najmniej szkołę powszechną I stopnia.

§ 3. Szkoła nosi nazwę: „Publiczna Szkoła Przysposobienia Gospodyń Wiejskich w . . .”.

§ 4. Dla celów praktycznego szkolenia uczennic przy szkole istnieje szkolne gospodarstwo wiejskie.

§ 5. Przy szkole istnieje internat dla uczennic.

§ 6. Personel szkoły składa się z kierowniczk i nauczycielek przedmiotów zawodowych i pomocniczych.

§ 7. Nauka w szkole trwa jeden rok. Organizację roku szkolnego oraz liczbę uczennic w klasie ustala się osobnymi przepisami.

III. Kierowniczka, nauczycielki, Rada Pedagogiczna.

§ 8. Na czele szkoły stoi kierowniczka.

Do obowiązków kierowniczk należą:

- a) reprezentowanie szkoły na zewnątrz,
- b) przewodniczenie Radzie Pedagogicznej,
- c) bezpośrednie zwierzchnictwo nad wszystkimi osobami pracującymi w szkole,
- d) organizowanie pracy wychowawczej i dydaktycznej, kierowanie nią i czuwanie nad jej planowym wykonaniem,
- e) zarządzanie sprawami administracyjno-gospodarczymi szkoły,
- f) wykonywanie zleceń i przepisów władz szkolnych,
- g) branie udziału w pracach powiatowej komisji szkolnej, powołanej w myśl art. 12 i 13 ustawy z dnia 9 lipca 1920 r. o ludowych szkołach rolniczych,
- h) branie czynnego udziału w pracach społecznych i gospodarczych środowiska, w którym znajduje się szkoła.

§ 9. Nauczycielki wychowują oraz uczą powierzoną ich opiece młodzież, uczestniczą w pracach Rady Pedagogicznej, pełnią funkcje administracyjno-gospodarcze w zakresie powierzonego działu pracy, a ponadto biorą czynny udział w pracach społecznych i gospodarczych środowiska, w którym znajduje się szkoła.

§ 10. Kierowniczka i nauczycielki tworzą Radę Pedagogiczną, która jest stałym organem wewnętrznego życia szkoły.

§ 11. Rada Pedagogiczna współpracuje z kierowniczką nad podnoszeniem poziomu wychowawczego i naukowego szkoły, omawia i opracowuje ważniejsze sprawy, związane z życiem szkolnym. W szczególności do obowiązków Rady Pedagogicznej należy:

- a) opracowanie planów pracy wychowawczej, dydaktycznej i gospodarczej,
- b) ustalanie opinii o uczennicach i oceny ich zachowania się,
- c) ustalanie ogólnej oceny rocznej uczennic,
- d) przyjmowanie i usuwanie uczennic,
- e) ustalanie regulaminu uczniowskiego,
- f) załatwianie spraw, przekazanych jej przez osobne przepisy.

§ 12. Kierownicze przysługuje prawo zawieszania uchwał Rady Pedagogicznej, które uzna za niezgodne z przepisami lub przeciwne dobru szkoły.

O decyzji zawieszenia uchwały Rady Pedagogicznej kierowniczka niezwłocznie zawiadamia władze szkolne.

IV. Organizacja nauczania i wychowania.

§ 13. Program nauczania szkoły opiera się na I szczeblu programowym szkoły powszechnej.

§ 14. Nauczanie odbywa się według obowiązującego programu nauki.

§ 15. Plan pracy wychowawczej, dostosowany do wieku i rozwoju młodzieży, powinien uwzględniać w pełni zadania wychowawcze, określone w § 1 niniejszego statutu.

§ 16. Kierowniczka łącznie z gronem nauczycielskim osiąga cele wychowawcze szkoły przez:

- a) bezpośredni swój wpływ na uczennice w szkole i poza szkołą,
- b) nauczanie i umiejętnie zorganizowaną pracę w gospodarstwie szkolnym,
- c) właściwe zorganizowanie życia w szkole i internacie,
- d) organizowanie współpracy domu i szkoły w akcji wychowawczej.

V. Uczennice.

§ 17. Uczennica sposobi się przez wychowanie i kształcenie na świadomą swych obo-

wiązków i twórczą obywatelkę Państwa Polskiego. W tym celu uczennica winna dążyć do pogłębienia życia religijnego, urabiać swój charakter, zdobywać wiedzę i umiejętności, potrzebne do pracy w gospodarstwie, oraz przygotowywać się do życia społecznego w związku ze swoją pracą. Do osiągnięcia tego uczennica zmierza przede wszystkim przez pracę nad sobą i przez sumienne spełnianie obowiązków.

§ 18. Uczennica obowiązana jest stosować się do regulaminu, który określa szczegółowo zadania i obowiązki uczennic.

§ 19. Do szkoły przyjmuje się kandydatki, które:

- a) przedstawia świadectwo ukończenia szkoły powszechnej co najmniej I stopnia lub inne świadectwo, uznane przez władze szkolne za równoważne,
- b) odbyły co najmniej dwuletnią praktykę w w gospodarstwie wiejskim,
- c) ukończyły w danym roku kalendarzowym 16, a nie przekroczyły 24 lat życia,
- d) posiadają odpowiedni rozwój fizyczny.

§ 20. Kandydatki mogą być przyjmowane do szkoły najpóźniej w ciągu pierwszego miesiąca nauki.

§ 21. Przy końcu każdego okresu szkolnego nauczycielka ustala oceny wyników, osiągniętych przez uczennice w zakresie danego przedmiotu, biorąc za podstawę wymagania obowiązującego programu.

Ocena winna być oparta na systematycznym badaniu postępów i wyników pracy uczennicy.

§ 22. Przy końcu pierwszego półrocza oraz z końcem roku szkolnego uczennica otrzymuje świadectwo, które zawiera wyrażoną w stopniach ocenę wyników nauki ze wszystkich przedmiotów oraz zachowania się.

Oceny, ustalone z końcem ostatniego okresu, są zarazem ocenami rocznymi.

§ 23. Uczennica, która uzyskała oceny roczne co najmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów oraz zachowania się, otrzymuje świadectwo ukończenia szkoły, zawierające, oprócz stopni rocznych z poszczególnych przedmiotów, nadto ogólną ocenę roczną wyników pracy.

W wyjątkowych wypadkach Rada Pedagogiczna może przyznać uczennicy świadectwo ukończenia szkoły mimo stopnia niedostatecznego z jednego przedmiotu, ustalając wtenczas ogólną ocenę roczną jako dostateczną.

Egzaminy uzupełniające nie mogą być stosowane.

147.

Reorganizacja szkół rolniczych w Okręgu Szkolnym Lubelskim.

Z początkiem 1937 roku szkolnego zreorganizowane zostały według nowego ustroju szkolnego w myśl zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1936 r. nr III RG-6220/36 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 12, poz. 243) następujące publiczne ludowe szkoły rolnicze męskie w Okręgu Szkolnym Lubelskim:

1) Ludowa Szkoła Rolnicza im. J. Piłsudskiego w Janowicach na Publiczną Szkołę Przystosowania Rolniczego im. J. Piłsudskiego w Janowicach,

2) Ludowa Szkoła Rolnicza Męska im. Bartosza Głowackiego w Krasnymstawie, na Publiczną Szkołę Przystosowania Rolniczego im. Bartosza Głowackiego w Krasnymstawie,

3) Szkoła Rolnicza w Miętnej na Publiczną Szkołę Przystosowania Rolniczego w Miętnej,

4) Szkoła Rolnicza Męska im. Komendanta Józefa Piłsudskiego w Okszowie na Publiczną Szkołę Przystosowania Rolniczego im. Komendanta Józefa Piłsudskiego w Okszowie,

5) Publiczna Szkoła Rolnicza im. Kazimierza Wielkiego w Siedlcach na Publiczną Szkołę Przystosowania Rolniczego im. Kazimierza Wielkiego w Siedlcach.

oraz w myśl zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 grudnia 1936 r. nr III RG 6226/36 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. nr 12, poz. 245) następujące publiczne ludowe szkoły rolnicze żeńskie w Okręgu Szkolnym Lubelskim przekształcone zostały z początkiem 1937 roku szkolnego na publiczne szkoły przystosowania gospodyń wiejskich:

1) Żeńska Szkoła Rolnicza w Izdebnie na Publiczną Szkołę Przystosowania Gospodyń Wiejskich w Izdebnie,

2) Żeńska Szkoła Rolnicza im. M. Konopnickiej w Sitnie na Publiczną Szkołę Przystosowania Gospodyń Wiejskich im. M. Konopnickiej w Sitnie,

3) Ludowa Szkoła Rolnicza Żeńska w Biłgoraju (Folwark Teodorówka) na Publiczną Szkołę Przystosowania Gospodyń Wiejskich w Teodorówce,

4) Żeńska Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego w Krasieninie na Publiczną Szkołę Przystosowania Gospodyń Wiejskich w Krasieninie.

148.

MINISTER WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNIK nr 1

z dnia 8 stycznia 1937 r. (I R-10925/36)

w sprawie zmiany niektórych postanowień okólnika nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (I. R-4547/34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

Z mocą obowiązującą od drugiego półrocza roku szkolnego 1936/37 obniżam o zł. 20.— roczną taksę administracyjną, pobieraną od uczniów państwowych szkół średnich ogólnokształcących i klas gimnazjalnych, utworzonych przy państwowych zakładach kształcenia nauczycieli.

W związku z powyższym punkt 9 okólnika Nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6—7 z dnia 31 lipca 1934 r., poz. 96) otrzymuje brzmienie następujące.

„Taksa administracyjna roczna 200 zł dla uczniów wstępujących po raz pierwszy do państwowej szkoły średniej . . . . . 203 zł”.

Minister

(-) **W. Świętosławski.**

149.

MINISTER WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

Warszawa.

OKÓLNIK Nr 5

z dnia 19 stycznia 1937 r. (I Praw-1021/13/36)

o zwalnianiu od opłat w postępowaniu administracyjnym osób ubogich oraz osób, wnoszących skargi i zażalenia na działalność urzędników i urzędów.

Pan Prezes Rady Ministrów okólnikiem Nr 71 z dnia 19 grudnia 1936 r. (Nr 118-57/1) wyjaśnił, co następuje:

Do urzędów administracji rządowej wpływa wiele prośb o pracę i zapomogi. Niektóre urzędy obciążają osoby wnoszące takie prośby kosztami związanymi z ich załatwianiem, w szczególności także opłatami za doręczanie odpowiedzi. Postępowanie takie nie może mieć miejsca w stosunku do osób pozostających bez środków do życia. Osoby te powinny być zwalniane od ponoszenia wspomnianych kosztów zgodnie z

z obowiązującymi w tej mierze przepisami (art. 107 ust. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341 — w postępowaniu opartym na tym rozporządzeniu).

Również nie może mieć miejsca pociąganie osób, wnoszących uzasadnione skargi i zażalenia na działalność urzędów i urzędników, do ponoszenia kosztów postępowania. Załatwianie tego rodzaju skarg i zażeń leży przede wszystkim w interesie publicznym. Stąd koszty postępowania w szczególności również koszty doręczania pism związanych z załatwieniem nie ma ponosić wnoszący, lecz władza względnie osoby winne wykroczeń służbowych (§ 29 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 października 1932 r. Dz. U. R. P. Nr 92, poz. 790).

Podając treść powyższego okólnika do wiadomości polecam stosowanie zasad w nim ustalonych.

Minister

(—) **W. Świątosławski.**

150

OKÓLNIAK Nr 6

z dnia 3 stycznia 1937 r. (II OP-8102/36)

o opiece oświatowo-wychowawczej wśród młodocianych.

Ministerstwo podaje do wiadomości załączone wytyczne do pracy oświatowo-wychowawczej wśród młodocianych, dla wykorzystania ich w akcji oświaty pozaszkolnej z zastrzeżeniem, że nie uważa ich za wyłączne normy postępowania.

Zadaniem „wytycznych” nie jest bynajmniej rozbudzenie masowego ruchu organizacyjnego. Dlatego trzeba zachować wielką oględność i przeczność w pracy już rozpoczętej czy planowanej w tym zakresie i oprzeć ją na tych tylko pracownikach oświatowych, którzy z własnych pobudek doszli do należytego zrozumienia wielkiej doniosłości i znaczenia tej pracy, choćby nawet ze stanowiska interesów samej szkoły powszechnej.

Podsekretarz Stanu

(—) **Jerzy Ferek Bleszyński**

Załącznik do okólnika Nr. 6 z dnia 3.1.1937 r. (I IOP-8102/36).

Wytyczne o organizacji opieki oświatowo-wychowawczej wśród młodocianych (absolwentów szkół powszechnych w latach 14 — 18).

(Streszczenie).

Na terenie niektórych okręgów szkolnych wśród młodzieży w wieku 14 — 18 lat z ukończoną

szkołą powszechną rozpoczęto pracę oświatowo-wychowawczą, mającą na celu: a) organizowanie kół byłych wychowanków w oparciu o szkołę powszechną, b) tworzenie kół przy organizacjach młodzieży starszej. Ponieważ zdobycze wykształcenia, wyniesione ze szkoły powszechnej przez byłych jej wychowanków, bez doksztalcenia lub samokształcenia w wieku poszkolnym, bardzo szybko marnieją, praca oświatowo-wychowawcza nad młodocianymi w wieku 14 — 18 lat ma duże znaczenie społeczne umożliwiając trwalszą skuteczność wpływów wychowania społeczno-obywatelskiego, jakie zapewnia młodzieży szkoła powszechna do roku 14. W pracy tej chodzi o bogacenie w wychowankach dyspozycji do życia społecznego w gromadzie i kształtowanie pozytywnej postawy przyszłego obywatela wobec społeczeństwa i państwa.

Wytyczne organizacyjne dla kół b. wychowanków szkół powszechnych można ująć w następujące punkty:

1) zakładać należy koła byłych wychowanków w oparciu o szkołę powszechną przede wszystkim tam, gdzie organizacje młodzieży starszej nie umieją wytworzyć atmosfery wychowawczej, odpowiadającej właściwościom i potrzebom młodocianych;

2) praca w tym kierunku nie może mieć charakteru powszechności i nie może być uważana za formę zastępczą obowiązkowego doksztalcenia młodzieży w wieku 14—18 lat;

3) koła b. wychowanków nie powinny szukać podstaw swego istnienia we własnych statutach, są bowiem jedynie zespołami pracy oświatowo-wychowawczej, korzystającymi z opieki szkoły;

4) wskazane jest utrzymywanie kontaktu z najbliższą organizacją młodzieży starszej, gdyż praca wśród młodocianych jest etapem wstępnym do prac oświatowo-wychowawczych w ramach organizacji młodzieżowych;

5) pracę w kołach byłych wychowanków szkół powszechnych zacząć należy od zbiorowych zajęć świetlicowych z przewagą wspólnych zabaw i rozrywek, a następnie przejść można do uwzględnienia poważniejszych zainteresowań kulturalnych i oświatowych, aż wystąpi potrzeba zorganizowania specjalnych zespołów w ramach życia zbiorowego b. wychowanków;

6) koła b. wychowanków szkół powszechnych skupiać winny w zasadzie tylko młodzież w wieku 14 — 18 lat, a wyjątki od tej zasady stosować można jedynie wówczas, gdy na danym terenie nie istnieją organizacje młodzieżowe;

7) program prac oświatowo-wychowawczych wśród młodocianych musi być dostosowany do potrzeb środowiska, a więc inny powinien być dla wsi, a inny dla miasteczek i miast.

Pełny tekst wytycznych Ministerstwa W.R. i O.P. o organizacji opieki oświatowo-wychowawczej wśród młodocianych mogą otrzymać zainteresowani nauczyciele w Inspektoratach Szkolnych.

151.

OKÓLNIK nr 128

z dnia 22 grudnia 1936 roku (BP-23975/36)

w sprawie stosowania zasad nowej pisowni.

W związku z wprowadzeniem w urzędowaniu zasad nowej pisowni (okólnik Nr. 77 z dnia 17.VII. 1936 r. Nr. BP - 14339/36), ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Nr 8 z 1936 r. poz. 151), przestrzegać należy dodatkowo następujących zasad:

1) cytaty tekstów ustaw, dekretów i rozporządzeń (objęte cudzysłowem), odpisy i duplikaty umów, zobowiązań, świadectw i innych dokumentów — winny być sporządzane w pisowni zgodnej z oryginałem;

2) pieczęcie urzędowe mogą być używane bez zmiany pisowni aż do zużycia;

3) druki, księgi, blankiety itp. mogą być używane w dotychczasowej pisowni aż do wyczerpania zapasów;

4) tablice i napisy — zwłaszcza zewnętrzne — winny być w miarę możliwości poprawione lub zastąpione nowymi.

Dyrektor Biura Personalnego:

(-) **W. Przybyłowicz.**

152.

PISMO OKÓLNE

z dnia 11 lutego 1937 r. nr 3941

w sprawie przepisów zapobiegawczych przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze.

Wobec tego, że znaczna część szkół w Okręgu nie posiada Dziennika Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1918, w którym umieszczone były w Nr 3 obowiązujące dotychczas „Przepisy zapobiegawcze przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze”, podaję ponownie te przepisy do wiadomości i stosowania. Równocześnie zwracam uwagę, że nowa tabela terminów niedopuszczania do szkoły chorej dziatwy szkolnej, osób spośród personelu nauczycielskiego i służbowego, dotkniętych chorobą zakaźną, oraz zdrowych współmieszkańców chorego — znajduje się w Dzien. Urzęd. Min. W. R. i O. P. z r. 1932. Nr 1 poz. 8. Terminy te obowiązują nadal w szkołach wszelkich typów i powinny być ściśle przestrzegane.

Przypominam również konieczność szerzenia propagandy walki z chorobami zakaźnymi drogą odpowiednich pogadanek dla młodzieży, a w miarę możliwości również i dla jej rodziców. Pogadanki te winni wygłaszać przede wszystkim le-

karze szkolni tam gdzie są czynni, w braku zaś lekarzy — nauczyciele. Jako środki pomocnicze dla nauczycieli prowadzących pogadanki, oraz jako pomoce naukowe do działu chorób zakaźnych w lekcjach higieny i nauki o człowieku, zalecam następujące wydawnictwa:

<i>Nowicki W.</i> O chorobach zakaźnych	
Książnica-Atlas	1.60 zł
<i>Sabatowski.</i> O gruźlicy Książnica-Atlas .	1.00 „
„ <i>Studnia wadliwa</i> ” i „ <i>Studnia wzorowa</i> 2 plakaty Państw. Szkoła Higieny War- szawa Chocimska 24	5.00 „
Drogi szerzenia się duru brzuszego (tablica) Warszawa Chocimska 24 .	1.25 „
Jak zapobiec jaglicy (tablica) Warszawa Chocimska 24	0.30 „
<i>M. Zachert.</i> Jaglica (broszura) Pol. Tow. Higieniczne Warszawa, Karowa 31 .	0.10 „
<i>Majewski, Wroczyński i Zachert.</i> Jaglica i jej zwalczanie Warszawa, Karowa 31	2.00 „
Ulotki: O durze brzuszny Warszawa, Karowa 31	0.03 „
„ O grypie Warszawa, Karowa 31 .	0.03 „
„ Nie kupuj w brudnym sklepie Warszawa, Karowa 31	0.02 „
<i>Janiszewski.</i> Gruźlica i jej zwalczanie Pol. Zw. Przeciwgruźl. Warszawa Karowa 31	2.40 „
<i>Sawicki.</i> Gruźlica czyli tzw. suchoty Warszawa, Karowa 31	0.25 „
<i>Wierzbowska.</i> Zapobieganie gruźlicy wśród dzieci Warszawa, Karowa 31 .	0.25 „
<i>Babecki.</i> Mleko (krowa chora na gruźlicę jest źródłem zakażenia) Warszawa, Ka- rowa 31	0.25 „
<i>Grodecki.</i> Narządy i drogi oddechowe człowieka Warszawa, Karowa 31 . .	0.25 „
Tablice poglądowe o gruźlicy (komplet 8 tablic) Warszawa, Karowa 31 cena za sztukę .	1.80 „
<i>Hornowski.</i> Dysenteria i tyfusy	0.70 „
<i>Szenajch.</i> List do mamusi w sprawie odry	0.25 „
<i>Szenajch.</i> List do mamusi w sprawie szkarlatyny	0.25 „
<i>Szenajch.</i> List do mamusi w sprawie dyfterytu	0.25 „
(Biblioteka Młodej Matki Warszawa, Litewska 16).	

Za Kuratora Okręgu Szkolnego

F. Śliwiński.

p. o. naczelnika wydziału.

Załącznik, do pisma okólnego
K. O. S. L. z dnia 11 lutego
1937 r. (nr 3941).

PRZEPISY ZAPOBIEGAWCZE przeciwko szerzeniu się chorób zakaźnych przez szkoły i zakłady wychowawcze¹⁾.

A. Przepisy ogólne.

§ 1. Każda szkoła, zarówno niższa, jak średnia i wyższa, każdy zakład wychowawczy (żłobki, ochronki, zakłady freblowskie, ogródki dziecięce, bursy, internaty itp.) znajdują się pod stałą opieką higieniczno-lekarską. W szkołach i zakładach naukowych państwowych opiekę tę organizuje państwo, w szkołach i zakładach samorządowych miejskich i wiejskich — samorządy miejskie i wiejskie, w szkołach i zakładach naukowych prywatnych — właściciele i kierownicy tych zakładów.

§ 2. Każda szkoła i każdy zakład naukowo-wychowawczy powinien posiadać specjalną książkę sanitarną, kontrolowaną przez lekarzy powiatowych, wizytatorów i inspektorów okręgowych szkolnych. W książce tej mają być notowane warunki sanitarne pomieszczeń szkolnych, środki przedsięwzięte w celu naprawy braków sanitarnych szkolnych i zachorowania zakaźne wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

§ 3. Dozór nad prawidłowym stanem opieki higieniczno-lekarskiej we wszystkich szkołach i zakładach wychowawczych sprawują lekarze powiatowi w porozumieniu z lekarzami szkolnymi. Lekarz powiatowy sam do czasu sprawuje opiekę higieniczno-lekarską w szkołach wiejskich.

§ 4. Władze szkolne i lekarze szkolni powinni jak najenergiczniej przeciwdziałać szerzeniu się chorób zakaźnych za pośrednictwem szkół, stosując się do niżej podanych przepisów i rozporządzeń.

B. Przepisy szczegółowe.

§ 5. Szczególną uwagę zwrócić należy na utrzymanie w należytej czystości budynków i lokalów szkolnych, dziedzińców, studzien i ustępów szkolnych. W sprawie sprzątnięcia, przewietrzania, oświetlenia i ogrzewania pomieszczeń szkolnych wszystkie szkoły obowiązują szczegółowy regulamin. Koniecznym jest zwrócenie specjalnej uwagi na walkę z kurzem, jako przENOŚNIKIEM zarazków chorobowych (mycie podłóg, zaprawa pyłochłonna, odkurzacze, rozpylacze itp.). Ustępy należy regularnie oczyszczać, a w razie potrzeby odkażać. Przynajmniej trzy razy do roku należy dokonywać gruntownego oczyszczania wszystkich pomieszczeń szkolnych i obejścia szkolnego.

¹⁾ Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1918 Nr 3, poz. 10 i biuletyn Dyr. Służby Zdrowia Publ. Min. Zdr. Publ., Opieki Społ. i Ochrony Pracy. 1918 Nr 2.

Studnię szkolną należy co pewien czas poddawać badaniu bakteriologicznemu. W razie panowania w okolicy epidemii czerwonki, tyfusu brzuszego, cholery, zaopatrzyć szkołę w wodę przygotowaną, zabraniając picia surowej.

§ 6. Następujące choroby ze względu na łatwość szerzenia się wymagają odnośnie do szkół i zakładów wychowawczych specjalnych przepisów i zarządzeń:

a) płonica (szkarlatyna), ospa naturalna, błonica (dyfteryt), odra, krztusiec (koklusz), dżetwica karku, biegunka krwawa (czerwonka — dyzenteria), tyfus (dur) plamisty, tyfus (dur) brzuszny, tyfus (dur) powrotny, cholera azjatycka;

b) różyczka, ospa wietrzna, grypa, świnka, nosacizna, ostry paraliż dziecięcy, karbunkuł, gruźlica płuc i krtani z wydzieliną, zawierającą zarazki gruźlicze, syfilis z wydzieliną zaraźliwą, jaglica (trachoma) i inne nieżyty łącznicy oka z wydzieliną zaraźliwą ropną, parch, świerzba i liszaj strzygący.

§ 7. Osoby z personelu nauczycielskiego, spośród młodzieży szkolnej i służby szkolnej w razie zachorowania na jedną z chorób, wymienionych w § 6, nie mają prawa uczęszczania do szkoły.

Lekarz urzędowy i lekarz leczący obowiązani są w każdym przypadku zachorowania nauczyciela, ucznia lub służby szkolnej na jedną z chorób wymienionych w § 6a, natychmiast zawiadomić kierownika lub kierowniczkę szkoły. Również rodzina nauczyciela, ucznia lub służącego, który zapadł na jedną z chorób, wymienionych w § 6a, powinna bezwzględnie zawiadomić o tym kierownika lub kierowniczkę szkoły, do której nauczyciel lub uczeń uczęszcza.

§ 8. Osoby z personelu nauczycielskiego, spośród młodzieży szkolnej i służby szkolnej w razie zachorowania na jedną z chorób, o których mowa w § 6, mogą ponownie uczęszczać do szkoły, jeżeli według przedstawionego świadectwa lekarskiego nie dają powodu do obawy o rozszerzenie choroby, albo, o ile upłynął termin zaraźliwości, przyjęty dla poszczególnych chorób (patrz tabelkę). Szkoła i dozór higieniczno-lekarski szkolny powinny czuwać nad tym, ażeby termin zaraźliwości był ściśle przestrzegany, ażeby ci, co przebyli chorobę zakaźną przed przyjściem do szkoły dwukrotnie się wykąpali, ażeby chłopcy włosy sobie obcięli, a ubranie, bielizna, książki, zwłaszcza pochodzące z biblioteki szkolnej i inne przedmioty, z którymi osoby chore się stykały, uległy gruntownemu odkażeniu.

§ 9. Osoby zdrowe z personelu nauczycielskiego, spośród młodzieży szkolnej i służby szkolnej w razie zapadnięcia kogoś z domowników na którąkolwiek z chorób, wymienionych w § 6a, nie mają prawa uczęszczania do szkoły dopóty, dopóki istnieje obawa, że mogą przyczynić się do rozszerzenia się choroby.

Lekarz urzędowy lub lekarz leczący o każdym podobnym przypadku powinien zawiadomić kierownika lub kierowniczkę szkoły z wyrażeniem

swej opinii co do możliwości lub niemożności uczęszczania danej osoby do szkoły.

Szkoła powinna przyczynić się do tego, ażeby dzieci, nie uczęszczające do szkoły dla wyłuszczo-nych wyżej powodów, nie obcowały z innymi dziećmi.

Nauczycielom i uczniom pod żadnym pozorem nie wolno odwiedzać chorych, wymienionych w § 6a, ani odwiedzać zwłok osób, zmarłych wskutek jednej z chorób wymienionych w § 6a, ani też brać udziału w pogrzebach dla uniknięcia stykania się z rodziną zmarłego i pobytu w jego mieszkaniu.

§ 10. Osoby zdrowe spośród personelu nauczycielskiego, spośród młodzieży szkolnej i służby szkolnej, o których mowa w § 9, mogą ponownie uczęszczać do szkoły, jeżeli chorzy domownicy wyzdrowieli, albo też zostali przewiezieni do szpitala, albo też zmarli, a ich pomieszczenia, odzież i bielizna uległy należytemu odkażeniu. Wolno im też uczęszczać do szkoły, o ile zostali należycie odosobnieni w innym mieszkaniu lub domu od osoby chorej, przy tym ci, co danej choroby nigdy nie przechodzili, mogą powrócić do szkoły dopiero po upływie okresu wylegania się odpowiedniej choroby (patrz tabelkę) i po dokonaniu odkażenia ich odzieży, ci zaś, co daną chorobę już dawniej przechodzili, mogą być dopuszczeni do szkoły wcześniej, za każdorazowym zezwoleniem lekarza i po odkażeniu mieszkania ich i odzieży.

§ 11. W razie ujawnienia się wśród dziatwy szkolnej przypadku zachorowania na błonicę (difteryt), należy dzieci, zapadające na wszelkie zapalenia gardzieli (anginy) otoczyć szczególną opieką lekarską i ich wydzieliny z nosa i gardzieli poddać badaniu bakteriologicznemu. W razie znalezienia w tej wydzielinie zarazków błonicy, dzieci takie należy niezwłocznie odosobnić.

Jeżeli w danej miejscowości wystąpiła epidemicznie błonica, lekarz powiatowy może zarządzić zastrzykiwanie zapobiegawcze surowicy przeciwbłoniczej wszystkim dzieciom w szkole.

§ 12. W razie występowania w szkołach i zakładach wychowawczych przypadków zachorowania na błonicę (difteryt), płonicę (szkarlatynę), drętvicę karku, lekarze szkolni i nauczyciele powinni zalecać dziatwie szkolnej częstsze płukanie jamy ustnej i gardła środkami odkażającymi.

§ 13. Dzieci, dotknięte jaglicą bez wydzieliny ropnej, mogą uczęszczać do szkoły, należy jednak trzymać je zdala od dzieci zdrowych.

§ 14. W razie zachorowania kogoś z personelu nauczycielskiego, dziatwy szkolnej lub personelu służbowego przy objawach, wzbudzających podejrzenie na gruźlicę (wybitne wychudnięcie, kaszel z plwociną, zwłaszcza krwawą itp.) należy żądać, by osoba taka poddała się badaniu lekarskiemu i ażeby plwocina jej została zbadana bakteriologicznie.

Osoby z gruźlicą otwartą pod żadnym pozorem w szkole przebywać nie powinny.

Należy czuwać, by w pomieszczeniach szkolnych była rozstawiona dostateczna liczba odpowiednio wysoko ustawionych spluwaczek, wypełnionych wodą, codziennie zmienianą. Plucie na podłogę ma być surowo wzbronione.

§ 15. W razie pojawienia się w szkole albo w zakładzie naukowo-wychowawczym przypadku ospy naturalnej, wszystkie osoby, które pośrednio lub bezpośrednio stykały się z chorym, powinny poddać się szczepieniu ponownie, z wyjątkiem tych osób, które przebyły ospę naturalną lub miały skutecznie szczepioną ospę w ciągu ostatnich lat pięciu.

§ 16. W razie pojawienia się w szkole lub zakładzie naukowo-wychowawczym choćby jednego przypadku tyfusu (duru) plamistego, należy zbadać dzieci na wszawicę, a w razie potrzeby poddać je i ich odzież odwszeniu.

§ 17. Jeżeli wydarzy się przypadek zachorowania osoby, mieszkającej w samym gmachu szkolnym, na płonicę (szkarlatynę), ospę naturalną, błonicę (difteryt), drętvicę karku, biegunkę krwawą (dysenterię), tyfus (dur) brzuszny, tyfus (dur) plamisty, tyfus (dur) powrotny, cholere azjatycką, odrę, krztusiec (koklusz), nosaciznę, ostry paraliż dziecięcy, węglik (karbunkuł), wtedy zarząd szkoły powinien niezwłocznie zawiadomić o tym lekarza urzędowego i o ile chorego, według zaświadczenia lekarskiego, nie można w jego pomieszczeniu ściśle odosobnić lub natychmiast przewieźć do szpitala lub w inne odpowiednie miejsce, zarząd szkoły powinien na ewentualny wniosek lekarza powiatowego szkołę niezwłocznie zamknąć, aż do chwili usunięcia chorego z mieszkania, odosobnienia rodziny i otoczenia chorego i odkażenia lokalu szkolnego, zawiadamiając o tym wyższe władze szkolne.

§ 18. Jeżeli która z wymienionych w § 6a chorób wydarzy się w internacie, pensjonacie, bursie itp. zakładzie, wtedy należy jak najstarannie odosobnić osobę chorą, przewożąc ją do szpitala lub w inne odpowiednie miejsce. Zdrowych osobników z otoczenia należy odosobnić na odpowiedni przeciąg czasu (patrz tabelkę) albo na miejscu, albo w domu izolacyjnym. Zamykać tych zakładów i rozsyłać pensjonarzy nie należy, gdyż w ten sposób można by było tym bardziej przyczynić się do rozszerzenia choroby zakaźnej.

U osób, które odbyły termin izolacji, pożądane jest badanie wydzielin w celu wykrycia siewców (roznosicieli) zarazków.

§ 19. Jeśli w danej miejscowości panuje epidemicznie płonica (szkarlatyna), ospa naturalna, błonica (difteryt), drętvetica karku, biegunka krwawa (dysenteria), tyfus (dur) brzuszny, tyfus (dur) plamisty, tyfus (dur) powrotny, cholera azjatycka, odra, ospa, krztusiec (koklusz), nosacizna, ostry paraliż dziecięcy, węglik (karbunkuł), wtedy może zajść potrzeba zamykania poszczególnych klas lub oddziałów. Zarząd szkoły w tych razach obowiązany jest wysłuchać opinii lekarza urzędowego i zastosować się do jego postanowień.

W przypadkach nagłych, nie cierpiących zwłoki, kierownik szkoły zamyka zakład na własną odpowiedzialność, znosząc się bezzwłocznie z lekarzem powiatowym i ze swymi wyższymi władzami szkolnymi.

Jeżeli epidemia ogranicza się do pewnych dzielnic miasta lub okolicy, należy przede wszystkim wykluczyć ze szkoły dzieci tam zamieszkałe.

§ 20. Ponownie otworzyć szkołę można za zezwoleniem odpowiednich lekarzy urzędowych, po gruntownym odkażeniu klas i pomieszczeń szkolnych,

§ 21. Przepisy powyższe stosują się także do wszystkich zakładów wychowawczych w rodzaju: żłobków, ochron, ogródków dziecięcych, zakładów freblowskich, chederów itp. Wobec specjalnej wrażliwości i małej odporności organizmu dziatwy w wieku przedszkolnym należy zwrócić uwagę na walkę w tych zakładach z odrą, krztuścem (kokluszem), błonicą (szkarlatyną), błonicą (dyfterytem) i ospą.

§ 22. Za przestrzeganie przepisów powyższych odpowiedzialni są kierownicy i kierowniczkę zakładów, lekarze szkolni i rodzice lub opiekunowie dziatwy szkolnej.

§ 23. Zaleca się podczas wykładu nauk przyrodniczych w szkole lub przy innych odpowiednich okolicznościach pouczanie młodzieży szkolnej o znaczeniu chorób zakaźnych, sposobach ich szerzenia się, środkach, jakimi je zwalczać można i należy. Jednocześnie należy też przy sposobności uświadamiać rodziny uczniów o wielkiej doniosłości walki z chorobami zakaźnymi, ażeby uzyskać ich pomoc i współdziałanie w tej walce.

Warszawa, dnia 10 lutego 1917 r.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) Antoni Ponikowski.

Referent higieny szkolnej:

(—) Dr. Wł. Osmolski.

153.

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 30 stycznia 1937 r.

Nr II W - 9114/36.

**Obrazki wyobrażające państwa
i narody — rozpowszechnianie.**

W handlu pojawiły się z przeznaczeniem dla młodzieży obrazki, wyobrażające poszczególne państwa i narody. Są to małe owalne obrazki do oddzierania na jednym arkuszu z flagami

32 państw, trzymanymi przez przedstawicieli tych państw w strojach rzekomo narodowych — napisy niemieckie. Ponieważ obrazki te nie posiadają najmniejszej wartości artystycznej i wychowawczej, zwłaszcza że symbol Polski przedstawiony jest w sposób niewłaściwy i nieodpowiedni, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwraca uwagę, że obrazki powyższe nie nadają się do rozpowszechniania wśród młodzieży. W razie pojawienia się tych obrazków na terenie szkoły nauczycielstwo winno wykazać młodzieży zupełną ich bezwartościowość i powstrzymać od kupowania.

Dyrektor Departamentu

(—) Dr. M. Pollak.

154.

MINISTERSTWO

Od p i s.

WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Dnia 20 października 1936 r.

Nr I Praw - 2072/109/36.

Wydawanie duplikatów świadectw szkolnych.

Odpowiedź na pismo

z dnia 4 lutego 1936 r.

Nr. II - 672/36.

Do

Kuratorium Okręgu Szkolnego
Lubelskiego

w Lublinie.

Do czasu wydania ogólnych norm w sprawie wydawania duplikatów świadectw szkolnych, mających charakter dokumentu, w razie zagubienia oryginałów, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje następujące wytyczne postępowania w przypadkach zgłaszania się osób o wydanie duplikatu świadectwa (świadectwa dojrzałości, dyplomu na nauczyciela szkół powszechnych itd.).

1. Celem zapobieżenia możliwym nadużyciom należy ograniczać wydawanie duplikatów świadectw jedynie do przypadków zniszczenia (zagubienia) oryginałów, po uprzednim ogłoszeniu przez osobę zainteresowaną o fakcie utraty świadectwa w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Duplikat może być wydany w zasadzie tylko jeden raz.
2. Zagubienie (zniszczenie) oryginału świadectwa powinno być w podaniu petenta uprawdopodobnione podaniem okoliczności, w jakich to nastąpiło.
3. Tożsamość osoby petenta winna być stwierdzona z całą skrupulatnością.

4. O wydaniu duplikatu decyduje Kuratorium. Kuratorium zleca wydanie duplikatu dyrekcji szkoły, która wystawiła w swoim czasie oryginał świadectwa; jeżeli szkoła, która wystawiła oryginał świadectwa, już nie istnieje, duplikat świadectwa wystawia Kuratorium na podstawie akt odnośnej szkoły.
5. Duplikat świadectwa wystawia się na blankiecie właściwym dla danego świadectwa, wypełniając rubryki jak w oryginalnym świadectwie:

Na str. 1 blankietu, u góry, należy wypisać czytelnie czerwonym atramentem i podkreślić wyraz „Duplikat”. Przed podpisami, pod tekstem świadectwa dodać należy wyrazy: „Oryginał podpisali:”, po czym w odpowiednich miejscach wypisuje się nazwiska osób, których podpisy figurowały na oryginale świadectwa.

Przygotowany w ten sposób duplikat podpisuje własnoręcznie dyrektor szkoły, uwidacznia datę wystawienia duplikatu i odciska pieczęć urzędową szkoły.

O wydaniu duplikatu należy uczynić odpowiednią adnotację w aktach szkolnych, z których zaczerpnięto dane do wypełnienia rubryk duplikatu.

Za wydanie duplikatu świadectwa pobiera się takse (opłatę) w wysokości określonej okólnikami Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: Nr 93 z 24 VI.1934 r. (Dz. Urz. 6—7, poz. 98), Nr 78 i Nr 79 z 8 IX.1935 r. (Dz. Urz. Nr 8, poz. 159 i poz. 160), Nr 97, Nr 98 i Nr 100 z 30 XI.1935 r. (Dz. Urz. Nr 12, poz. 211, 212 i 214) oraz Nr 46 z 19 V.1936 r. (Dz. Urz. Nr 3, poz. 65).

Powyższe okólniki oraz okólnik Nr 45 z 19 V.1936 r., wyjaśniają również sprawę pobierania opłaty stempłowej, którą uiszcza petent niezależnie od powyższych taks.

p. o. Dyrektora Departamentu
(—) A. Nowak.

KURATORIUM
OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO
W LUBLINIE.

Dnia 9 stycznia 1937 r.
Nr. II-21618/36.

Sprawa: j. w.

podają do wiadomości i stosowania.

Ze względu na zarządzenie Ministerstwa o skrupulatnym badaniu tożsamości osoby, występującej z podaniem o wydanie duplikatu świadectwa szkolnego, polecam, ażeby duplikaty te wydawane były wyłącznie bezpośrednio osobom zainteresowanym, które winny zgłosić się osobiście w Dyrekcji i przedstawić dowód osobisty, lub inny równoważny dowód tożsamości osoby (z fotografią).

W wyjątkowych wypadkach niemożności osobistego stawienia się petentów można wydać duplikat osobie upoważnionej przez petenta; upoważnienie winno być dokonane wobec notariusza, a tożsamość osoby upoważnionej stwierdzona, jak wyżej podano.

Przypominam, iż o każdym wypadku wydania duplikatu decyduje Kuratorium.

p. o. Naczelnika Wydziału
(—) Jan Odroń.

155.

PISMO OKÓLNE

z dnia 25 stycznia 1937 r. (Nr B-1469/37)

w sprawie przydziału mieszkań.

Kuratorium otrzymuje bardzo często zawiadomienia o opróżnieniu lokali mieszkalnych, względnie wnioski o wynajęcie lub przydział lokali w budynkach państwowych już po fakcie dokonanych i nieraz z dużym opóźnieniem a nawet po kilku miesiącach po zajęciu względnie przeznaczaniu lokali.

Wyżej poruszone niewłaściwości utrudniają, zarówno Kuratorium, jak i Lubelskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu prowadzenie należytej ewidencji użytkowników lokali, jak również powodują powstawanie zaległości czynszowych.

W celu zapobieżenia w przyszłości podobnym wypadkom, zarządzam, by zawiadomienia i wnioski o wszelkich projektowanych lub zaszłych zmianach w użytkowaniu lokali mieszkalnych były przekładane Kuratorium w terminie 3-dniowym.

Za przestrzeganie powyższego czynię Panów Dyrektorów zakładów naukowych osobiście odpowiedzialnymi.

Równocześnie zwracam uwagę na postanowienia okólników Kuratorium z dnia 24 lutego 1931 r. Nr O-4331/31, z dnia 15 września 1931 r. Nr O-21587/31 i z dnia 29 marca 1935 r. Nr B-6792/35 w sprawie mieszkań.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) St. Lewicki.

KOMUNIKATY.

156.

Filmy dla młodzieży.

Ministerstwo W. R. i O. P. poleca uwadze filmy pt. „Jak wam się podoba”, „Biały Anioł”, jako zasługujące na obejrzenie przez młodzież szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych; nadto poleca uwadze film pt. „Zapomniana sym-

fonya", jako zasługujący na obejrzenie przez starszą młodzież szkół powszechnych, tudzież przez młodzież szkół średnich.

Nr Nr Szt-128/37; 185/37; 391/37.

157.

Ogłaszanie przetargów publicznych w „Biuletynie Przetargowym”.

Na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 19 stycznia 1937 r. nr I Bud-31/37 Kuratorium podaje do wiadomości, że przy ogłaszaniu przetargów publicznych na roboty budowlane można korzystać z bezpłatnego umieszczenia ogłoszeń o przetargu w tygodniku specjalnie poświęconym sprawom rynku budowlanego p. t. „Biuletyn Przetargowy”. Adres redakcji: Warszawa, ul. Widok 22.

Nr O-1692/37.

Część nieurzędowa.

Z doświadczeń dydaktycznych i wychowawczych.

JÓZEF MAŻ

Z ZAGADNIEŃ ORGANIZACYJNO- METODYCZNYCH WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W SZKOLE.

II.

Stanąłem na wstępie¹⁾ na stanowisku, że punktem wyjścia dla wszelkich naszych poczynań w zakresie wychowania fizycznego w szkole powinno być dziecko. Ono bowiem, ściślej mówiąc — jego właściwość i potrzeby psychiczne i fizyczne — winny decydować o ramach naszej pracy w tym zakresie, jak również i o drodze, jaką winniśmy iść, dążąc do realizacji postawionych sobie celów. Podejście do zagadnień wychowania fizycznego nie od dziecka, lecz od strony programu, jest niewłaściwe, gdyż w takim wypadku najczęściej sugerujemy się tym — patrząc na program — *co* a nie *jak* mamy robić. Podstawowe założenia i cele obowiązującego programu zacierają się wtedy i giną w zasobie materiału ćwiczebnego, który nam ten program wskazuje, a dziecko schodzi na drugi plan.

Musimy tego unikać.

To też, zanim przystąpimy do opracowywania własnego programu ćwiczeń cielesnych na po-

szczególne okresy względnie na cały rok szkolny, musimy zapoznać się dokładnie z materiałem dziecięcym, oraz

rozpatrzyć bardzo szczegółowo lokalowo-terenowe warunki pracy, jak również stan zaopatrzenia szkoły i — ewentualnie samej dziatwy — w sprzęt do zabaw gier i sportów.

Dopiero tak przygotowani możemy wziąć do ręki obowiązujący program urzędowy i przestudiowawszy go z uwagą, opracować na jego podstawie program własny, pozbawiony teorii i zbędnego balastu, program realny. W tak przygotowanym programie, opartym na zrozumieniu i odczuciu przejawów życia dziecięcego i dostosowanym do miejscowych możliwości i warunków pracy, znajdzie napewno odpowiedni wyraz nasza troska o podtrzymanie organizmu dziecięcego w jego naturalnych procesach rozwojowych, jak również i nasz wysiłek, zmierzający do zneutralizowania ujemnych i szkodliwych wpływów życia szkolnego na młody, rozwijający się organizm.

Przyjmując, że znamy dziecko, że rozumiemy i odczuwamy wszystkie przejawy i procesy rozwojowe jego struktury fizycznej i duchowej, że umiemy patrzeć na dziecko i w sposób najwłaściwszy oceniać każdy przejaw jego życia i jego potrzeb, nie zatrzymuję się dłużej nad tą kwestią, lecz przechodzę do omówienia warunków pracy, od których uzależniłem zakres i jakość programu wychowania fizycznego w szkole.

Warunki te są różne: dobre, możliwe lub skromne, często — bardzo skromne. Od szkoły, zaopatrzonej w duże boisko sportowe, salę gimnastyczną i dostateczną ilość sprzętu gimnastyczno-sportowego, do szkoły, mieszczącej się w małym i ciasnym lokalu domku wiejskiego, której boiskiem jest małe gospodarskie podwórko, lub biegnąca obok „budynku” szkolnego droga. Zrozumiałym i jasnym będzie dla nas, że inne wymagania programowe postawimy sobie w szkole pierwszego typu, a inne, znacznie skromniejsze, szkółce typu drugiego. Ale tylko w odniesieniu do zasobu materiału ćwiczebnego i zakresu naszej pracy.

Nie ulegnie natomiast żadnym zmianom troska o zdrowie i rozwój fizyczny dziecka. Ona pozostaje i jest tym silniejsza, im gorsze warunki pracy posiadamy, im większe niebezpieczeństwa dziecku zagrażają.

Zbliża się okres wiosenno-letni. Prawdopodobnie mamy już opracowany program ćwiczeń na ten okres. Weźmy go więc jeszcze raz do ręki i zastanówmy się, czy wyzyskaliśmy w nim wszystkie możliwości, jakie dla omawianego działu pracy szkolnej stwarza dane środowisko, czy uzgodniliśmy postawione w nim sobie wymagania z ilością czasu, przeznaczanego w danej szkole na ćwiczenia cielesne, oraz, — co najważniejsze, czy uwzględniliśmy w nim dziecko i jego właściwości i potrzeby psychiczno-fizyczne.

¹⁾ Patrz Dz. Urz. nr 6 (90) z dn. 1 lutego 37 r.

Dzisiejszą pogadankę powinienem zakończyć przykładem rozkładu materiału ćwiczebnego na najbliższe miesiące. Nie zrobię jednak tego w tej chwili, chodzi mi bowiem o to, by zainteresowani powyższą kwestią, uczynili to na razie na własną rękę uzgadniając program z moimi dzisiejszymi uwagami. Przykład podam dopiero w następnym numerze Dz. Urz. Wtedy zobaczymy, czy i w jakim stopniu różnimy się w ujmowaniu programu i jeśli zajdzie tego potrzeba — uzgodnimy swoje stanowisko w tej sprawie.

MŁODZIEŻ SZKOLNA W L. O. P. P.

III.

Koła Szkolne L. O. P. P.

W całym systemie organizacyjnym działalności Ligi wśród młodzieży Koła Szkolne L. O. P. P. zajmują specjalną pozycję.

Stanowią one organizację masową, mającą za zadanie wprowadzenie członków w całokształt spraw obrony lotniczkiej i przeciwgazowej.

Siła, jaką reprezentuje organizacja kół szkolnych Ligi na terenie Województwa, biorąc pod uwagę liczbę jej członków, przedstawia się (od szeregu zresztą lat) imponująco. Wystarczy wskazać, że liczba kół szkolnych L. O. P. P. wynosiła w 1935 r. — 689, a liczba członków tych kół — 34517.

Utrzymanie tego typu organizacji szkolnej Ligi należy uznać za problem, który, nie powinien, jak sądzę, budzić żadnej wątpliwości.

Wystarczy przecież wskazać na jeden moment pierwszorzędного znaczenia z punktu widzenia obywatelskiego i państwowego, tkwiący w tej pracy, a mianowicie: doniosłość sprawy przyzwyczajania młodzieży (w przyszłości rzesz obywatelskich naszego państwa) do obowiązku przynajmniej materialnego (w miarę swych sił i możliwości) popierania — a także i uczestniczenia w pracach organizacji, uznanych przez najwyższe czynniki państwowe za stowarzyszenia wyższej użyteczności (a takim przecież jest L. O. P. P.)

To też z prawdziwą satysfakcją należy przy sposobności przypomnieć zarządzenie Władz Szkolnych Lubelskich z roku 1932, ustalające, jako zasadę, powszechny obowiązek uczestniczenia ogółu młodzieży wyższych klas szkół powszechnych i wszystkich klas gimnazjalnych w pracach kół szkolnych jednego ze stowarzyszeń wyższej użyteczności.

Z prawdziwą także radością należy wskazać na fakt, że zasada ta na naszym terenie niemal w stu procentach została wprowadzona w życie, wyrażając się w masowym zgłoszeniu się młodzieży do stowarzyszeń wyższej użyteczności (a m. inn. do L. O. P. P.-u) zgodnie z ich statutami.

1) indywidualnie w charakterze członków popierających, tj. opłacających miesięcznie 10-groszowe składki,

2) zbiorowo w charakterze:

a) opłacających (ze względu na swoje możliwości finansowe) 10-groszowe składki członkowskie w grupach kilku, lub kilkunasto osobowych,

b) członków samorządów szkolnych, opłacających za nich określone w preliminarzach budżetowych szkolnych organizacji samorządowych kwoty ryczałtowe.

Niestety z prawdziwą przykrością muszę stwierdzić, powołując się na zestawienia statystyczne, znajdujące się w posiadaniu biura Zarządu Okręgu Lubelskiego L. O. P. P.-u, że sprawa należytego wywiązywania się członków kół szkolnych Ligi z podstawowego obowiązku członka stowarzyszenia wyższej użyteczności, jakim jest regularne uiszczanie określonych składek członkowskich — pozostawia wiele do życzenia — i że sprawa ta uległa nawet ostatnio znacznemu pogorszeniu.

Wystarczy wskazać na fakt, że w roku 1935 zebrano w kołach szkolnych L. O. P. P.-u złotych 1.350 na cele Ligi tj. przeciętnie za ledwie od członka 4 grosze rocznie, co jaskrawo wskazuje na fakt, że wielka liczba członków kół szkolnych Ligi wogóle żadnych składek na L.O.P.P. nie płaci. Sądzę, że biorąc powyższe pod uwagę można i należy zwrócić się z apelem pod adresem opiekunów kół szkolnych Ligi, by na tę sprawę zechcieli zwrócić baczną uwagę i odpowiednio ją uregulowali w imię

1) zarówno interesów Ligi,

2) jak też ze względu na momenty, wiążące się z ich zadaniami, jako wychowawców młodzieży.

Opisana wyżej kwestia finansowa nie wyczerpuje oczywiście sprawy, którą ujmuję, jako konieczność wzmocnienia opieki i zainteresowania się działalnością kół szkolnych Ligi ze strony ich opiekunów.

Trzeba bowiem ze smutkiem stwierdzić, że potężnej pod względem liczebnym organizacji szkolnej Ligi nie odpowiada w żadnym stosunku intensywność, racjonalność i poziom pracy w jej komórkach organizacyjnych.

Stan pracy w olbrzymiej większości komórek pozostawia wiele do życzenia. Jak wykazują relacje instruktorów Ligi, którzy w ubiegłym roku szkolnym przeprowadzili lustracje pracy kół szkolnych — olbrzymia większość ich nie rozwijała programowej i celowo pomyślanej działalności, frekwencja na zebraniach, zwoływanych przez zarządy — przedstawia się z reguły niedobrze, członkowie kół uskarżali się niejednokrotnie na chaos w organizacji pracy i jej niski poziom, zarządzenia i wytyczne władz wojewódzkich L. O. P. P.-u dla kół szkolnych w wielu wypadkach nie były realizowane.

Oczywiście nie chcę przez to stwierdzić, że tak było wszędzie, że wszystkie jednostki organizacji szkolnej Ligi nie stoją na wysokości zadania i nie spełniają należycie tego, co do nich należy. Wystarczyłoby na dowód tego wymienić, szereg ładną działalność rozwijających, kół LOPP-u w szkołach powszechnych i gimnazjach m. inn. w Korytnicy, Garbowie, Wielączy, Wąwolnicy, Lublinie, Siedlcach itp.

Tym niemniej owe ujemne przejawy, braki i niedociągnięcia, o których była mowa, nie należą do wyjątków.

Dlatego też, jeżeli

1) nie chcemy stwarzać w ramach organizacyjnych Ligi parodii szkolnej roboty społecznej i demoralizować nią młodzieży,

2) widzimy możliwości zorganizowania tu ciekawej poważnej, twórczej i pożytecznej z wielu względów pracy nie powinniśmy (nie możemy) nadal obecnego stanu rzeczy w tej dziedzinie tolerować. Dążąc do ko-

niecznego usunięcia zła, jakie się rozwieliło w kołach szkolnych Ligi — trzeba przeprowadzić, jak sądzę, w ich strukturze i organizacji pracy poważne reformy.

Reformy te moim zdaniem należałyby oprzeć na zdecydowanie i jasno ujętych zasadach:

1) zróżnicowania zadań i obowiązków kół szkolnych Ligi,

2) zróżnicowania programów pracy dla młodzieży różnego wieku i szkół różnej kategorii.

*

Wysunięta wyżej zasada zróżnicowania zadań i obowiązków członków kół szkolnych LOPP-u powinna doprowadzić do przekształcenia ich w organizacje obejmujące dwie kategorie członków, a mianowicie:

a) członków popierających i

b) grupy czynnych szkolnych działaczy LOPP-u.

Pierwsza kategoria członków obejmowałaby tę część młodzieży, która nie mogąc, czy nie chcąc brać czynnego udziału w działalności LOPP-u — określałaby swój do niej pozytywny stosunek i zrozumienie doniosłości jej zadań wyłącznie w formie regularnego uiszczania składek członkowskich — podobnie jak większość członków w kołach Ligi działających wśród starszego społeczeństwa.

Ta kategoria członków powinna być dokładnie uświadomiona o wymienionym zakresie swych obowiązków — i wykonywania innych prac nie należałoby od niej wymagać, ażeby w konsekwencji nie wywiązywania się przez nią z tych zadań nie demoralizowało młodzieży i nie rzucało cienia na działalność organizacji szkolnej Ligi. Oczywiście w tych środowiskach szkolnych, gdzie sprawę popierania materialnego stowarzyszeń wyższej użyteczności rozwiązano w formie, np. uiszczania na ich rzecz określonych ryczałtowych kwot rocznie przez samorządy szkolne — omawiane masowe koła Ligi nie powinny być powoływane. Należałoby tylko pamiętać o obowiązku dopilnowania tego, by powyższe kwoty przedstawiały się w preliminarzach samorządów szkolnych możliwie jak najpokaźniej oraz ażeby były one wpłacane w ustalonych terminach zarządom powiatowym Ligi.

*

W tych warunkach właściwa czynna praca w zakresie zagadnień obrony przeciwlotniczo-gazowej zostanie ograniczona do mniejszych grup aktywnych członków kół szkolnych LOPP-u.

Śmiem twierdzić, że, jeśli członkowie ci będą naprawdę starannie dobierani, praca ich może wydać naprawdę dobre wyniki, napewno lepsze niż, dotychczasowych ciężkich, nieruchliwych, kół szkolnych Ligi, obarczonych balastem młodzieży niejednokrotnie nie tylko, że nie entuzjasmującej się problemami, nad których rozwiązaniem pracuje Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, lecz często wymigający się od swych obowiązków organizacyjnych i przyznającej się do rzekomego uczestnictwa w robocie LOPP-owej li tylko dlatego, że to jest „dobrze widziane przez szkołę“.

Ten fałsz rzekomej pracy społecznej, jakiego nie trudno się doszukać w dotychczasowej działalności szeregu kół szkolnych LOPP-u — szkodliwy zarówno dla Ligi, jak też z punktu widzenia wychowania młodzieży, trzeba z nich jak najprędzej usunąć.

Usuwać ten fałsz z pracy szkolnych komórek organizacyjnych Ligi, trzeba także pamiętać, o tym że jako

zjawisko, które przecież musiało mieć swoje przyczyny wyrastał on w kołach szkolnych LOPP-u — śmiem twierdzić na podstawie zebranych relacji — niejednokrotnie z charakteru bez programowej, nudnej, chaotycznej — rzekomej pracy, jaka w tych kołach była prowadzona.

Praca w tych kołach nie może się sprowadzać, co się zdarzało nie rzadko, do szablonowych zebrań z nudnymi, źle przygotowanymi i pozbawionymi jakichkolwiek wartości kształcących i uświadamiających referatów.

Nie można o tym zapominać, przystępując do podjęcia koniecznych zabiegów celem naprawy zła.

Droga do tej naprawy, prowadzi przez racjonalne wprowadzenie w życie drugiej z wymienionych wyżej zasad — oparcia działalności grup aktywnych członków Kół szkolnych Ligi na podstawach programowej, zastosowanej do wieku różnych grup młodzieży, jej specjalnych zainteresowań i ogólnego nastawienia.

Szczegółowe instrukcje i wskazówki do tak pojętej działalności jednostek organizacyjnych Ligi daje, mało, niestety, znana broszura propagandowa, wydana przez Lubelski Zarząd Okręgowy Ligi pt. L. O. P. P. w szkole, którą można nabyć w biurach i składnicach Ligi.

Z broszurą tą winni się, jak sądzę, zapoznać wszyscy opiekunowie kół szkolnych LOPP-u i wyzyskać odpowiednio dla celów wyżej wymienionych.

Nie wątpię, że wykorzystanie w całej pełni zawartych w niej instrukcji programowych, o których szczegółowiej będę jeszcze pisał, nada działalności kół szkolnych Ligi rumieńców życia, że przyczyni się do tego, iż zaskiępi one bujnością i intensywnością ochotniczej pracy młodzieży, rozumiejącej wagę problemów obrony powietrznej i przeciwgazowej, — że ta praca naprawdę zaabsorbuje, naprawdę będzie kształciła i naprawdę przyniesie pożytek tym, którzy się jej będą oddawali, a być może potencjalnie narodowi i państwu.

Tadeusz Moniewski
Vice przewodniczący
Zarządu Okręgowego L. O. P. P.
w Lublinie

SKRZYNKA PORAD DYDAKTYCZNYCH.

P. S. K.

Pytanie: Jest mi wiadomo, że w niektórych szkołach średnich zdarza się nie rzadko przetrzymywanie młodzieży w klasach przez poszczególnych nauczycieli w czasie przerw śródlekcyjnych, skutkiem takiego stanu rzeczy młodzież rozpoczyna następne z kolei godziny nauki bez chwili wytchnienia, bowiem na przeznaczonych w tym celu „pauzach” nauczyciele „kończą, lub zadają” lekcje — albo też wykorzystują pauzy celem „przedłużenia” czasu, przeznaczonego np. na lekcjach dwugodzinnych na wykonanie prac piśmiennych.

Zdaję sobie sprawę z tego, że opisany stan rzeczy jest wynikiem gorliwości poszczególnych nauczycieli, wykazanych przez nich m. in. we wskazanych przejawach życia szkolnego.

Chciałbym się jednak dowiedzieć, czy jest to zgodne z odpowiednimi przepisami szkolnymi i czy jest to słuszne z punktu widzenia pedagogicznego?

Odpowiedź: Czas nauki młodzieży w szkołach średnich został dokładnie ustalony w „statucie gimnazjum” (Dz. Urz. M-stwa nr 13 z 1933 r.) gdzie jest m. in. powiedziane:

„Godzina lekcyjna” trwa 45 minut. Pauzy nie mogą być krótsze, niż 10-minutowe, przytym przynajmniej jedna pauza winna być dłuższa. W przypadkach (wyjątkowych) jednostka lekcyjna może trwać 90 minut bez przerwy (a więc nie 100 minut — tj. dwie jednostki lekcyjne 45-minutowe z 10-minutową pauzą łącznie).

Tak więc z punktu widzenia przepisów szkolnych, regulujących różne przejawy życia szkolnego i formy pracy w szkołach — przetrzymywanie młodzieży w klasach przez nauczycieli po dzwonku w czasie, przeznaczonym na przerwę — jest niedopuszczalne — i mogłoby być usprawiedliwione jedynie w bardzo wyjątkowych wypadkach.

Dla podkreślenia tego można dodać, że ze względu na momenty, mające swoje uzasadnienie w tym wszystkim, co składa się na higienę pracy umysłowej młodzieży w szkole, nawet czterdziestopięciominutowe jednostki lekcyjne polecił władze szkolne rozbić t. zw. ćwiczeniami śródlekcyjnymi.

To też nie ulega wątpliwości, że wszystko to powinno być przestrzegane przez nauczycieli. Powinno zaś to być przestrzegane nie tylko dlatego, że tak nakazują przepisy, lecz, że płynnie to także ze wskazań współczesnej pedagogiki i dydaktyki.

T. M.

KONFERENCJE REJONOWE OGNISKA JĘZYKA NIEMIECKIEGO W CHELMIE I W SIEDLCACH.

Odbyte ostatnie konferencje rejonowe w Chełmie dla rejonu południowego, a w Siedlcach dla północnego opracowały jako zagadnienie naczelnie wysunięty przez kolegów w ubiegłym roku temat „Organizacja pracy domowej ucznia na lekcji języka obcego”. Zagadnienie zostało zilustrowane w Chełmie lekcjami przykładowymi kol. kol. Budaszówny i Tenenbaumowej oraz referatem kol. Wołkówny pt. „Rola nauczyciela przy organizacji pracy domowej ucznia”; w Siedlcach zaś lekcjami kol. kol. Kuryłty i Cieśli pt. „Nauka języków obcych pod kierunkiem”. Przyjąwszy jako zasadę tezę jednego z referatów, że każda lekcja musi być przeprowadzona pod kątem organizowania pracy domowej ucznia (uwzględniając ważny moment zadawania) uczestnicy obu konferencji wymienili między sobą

własne doświadczenia z zakresu wskazań praktycznych w organizowaniu techniki uczenia się, a następnie starali się dojść do jednolitego, ustosunkowania się wobec metody uczenia się pod kierunkiem. Wychodząc z założenia, że podstawą uczenia się języków obcych w szkole jest jednak żywe słowo nauczyciela, uczestnicy podkreślili oględność w stosowaniu powyższej metody. Bardziej negatywne stanowisko zajęli uczestnicy konferencji w Chełmie, wypowiadając się za organizowaniem tego rodzaju lekcji do dwóch lub trzech w roku, a wprowadzeniem w ich miejsce odcinków lekcyjnych pod kierunkiem pod kątem nasuwających się nieporadności uczniów w poszczególnych odcinkach swej pracy domowej.

W związku z lekcją kol. Budaszówny pt. „Jak wydobywać wartości wychowawcze przy omawianiu lektury domowej?” oraz referatem kol. Ronikierówny pt. „Uwagi o organizacji biblioteki uczniowskiej pod kątem widzenia nowego ustroju” opracowała konferencja w Chełmie jako temat dodatkowy lekturę uzupełniającą obowiązkową i dobrowolną w kl. III-ciej nowego ustroju, jej cele, motywy wyboru i metodę opracowania.

Na obu konferencjach dał kierownik ogniska sprawozdanie ze zjazdu kierowników ognisk i omówił program pracy obu rejonów. Streszczono też na nich odczyt wygłoszony w Lublinie przez dr Thierfeldera z Monachium pt. „Haugstströmungen und Vertreter der deutschen Literatur der Nachkriegszeit”, poza tem kol. Borodejko opowiedział uczestnikom konferencji w Chełmie wrażenia swoje z kursu dla germanistów w Marktbreit (Niemcy), a w Siedlcach wygłosił kierownik ogniska referat pt. „Kilka wybranych urządzeń społecznych współczesnych Niemiec (Arbeitsdienst, Kraft durch Freude, Erbhofgesetz und Siedlungswesen)”.

Obie konferencje odbyły się poraz pierwszy pod znakiem decentralizacji prac ogniska i przerwienia aktywnej współpracy na zespoły poza siedzibą ogniska.

Redakcja podaje do wiadomości spis wydawnictw z działu higieny (brozury, tablice, plakaty i ulotki) dla użytku lekarzy szkolnych i nauczycieli w gimnazjach, szkołach zawodowych i powszechnych.

SKŁADNICA WYDAWNICTW I DRUKÓW HIGIENICZNYCH POLSKIEGO TOW. HIGIENICZNEGO Warszawa, ul. Karowa 31.

Prof. Dr Karaffa-Korbut. „Higiena” podręcznik dla szkół średnich i zawodowych	zł gr 3.25
Dr Kacprzak M. Zdrowie w chacie wiejskiej	1.50
Dr Kacprzak M. Szlachetne i nieszlachetne	0.25
Dr Kacprzak M. Pić czy nie pić (setkami)	0.10

	zł gr
Dr Meżyńska. Wam rodzice	0.25
Dr M. Zachert. Jaglica	0.10
setka	8.00
Prof. Dr Majewski, Dr Wroczyński i Dr Zachert. Jaglica i jej zwalczanie	2.00
Łuczyński. Czy i jak zapobiec można chorobom serca	2.00
Niemczycki. Higiena mleka	1.20
Progulski. Higiena niemowląt	1.50
Nowicki. Co to jest choroba raka i na czym po- lega jej zwalczanie	1.00
Progulski. Jak pielęgnować i odżywiać niemowlę .	0.50
Sawicki. Czystość ciała a kąpiele	0.80
Prof. Dr Rapczewski. Problemat żywienia w świetle ekonomii i fizjologii	0.25
Prof. Dr Rostafiński. Skład, postać pokarmów roślinnych i ich przygotowanie na pożywienie człowieka	0.30
Dr Leparski. Chłodnictwo jako czynnik higieny i ekonomii w gospodarstwie domowym i spo- łecznym	0.50
Prof. Dr Marchlewski. Warunki powstawania witamin i hormonów w ustroju zwierzęcym . .	0.40
Mgr Morzkowska. Smak a wartość odżywcza po- karmów	0.25
Doc. Dr Szulc. Jak powinien się żywić człowiek przy pracy fizycznej, a jak przy umysłowej . .	0.30
Prof. inż. W. Iwanowski. Procesy chemiczne i mikrobiologiczne zachodzące przy pieczeniu chleba	0.20
Doc. Dr Leyko Z. O fałszowaniu środków spo- żywczych	0.40
Dr K. Buczyński. Co należy jeść i w jakich ilo- ściach, by zachować zdrowie	0.50
„Na Straży Zdrowia” miesięcznik prenum. roczna z przesyłką	3.00
Dr Buczyński. Tabele wartości odżywczych arty- kułów jadalnych	0.50
Plakat „Skutki alkoholizmu”	1.50
Plakat „Myjcie owoce”	0.05
setka	3.00
Ulotki. O durze brzuszonym	0.03
O grypie	0.03
Ku uwadze kupujących	0.02
Nie kupuj w brudnym sklepie	0.02
Tablica. „Jaglica” (postacie chorobowe) opraco- wana przez Dra M. Zacherta	3.00

KSIAŻNICA — ATLAS Lwów, Czarniec- kiego 12; Warszawa, Nowy Świat 59.

	zł gr
Buzathowa M. Podręcznik higieny publicznej i szkolnej	2.70
Bogdanowicz J. Cechy biologiczne wieku dojrze- wania	1.80
Namysł i Biliński. Ucieszne a pożyteczne poga- danki o twoim zdrowiu	2.30
Dr Kopczyński St. Szkice higieniczno-wycho- wawcze	1.60
Hilarowicz H. Pierwsza pomoc w nagłych wy- padkach	2.00
Ruff St. O zapobieganiu zniekształceniom ciała .	0.80

	zł gr
Dr Wasilkowska-Krukowska. Wychowanie fizyczne i sporty w wieku dziecięcym	2.00
Opiński J. Żywienie i pożywienie	1.00
Trawiński A. Co należy wiedzieć o mięsie	1.00
Duchowicz B. O napojach alkoholowych i alko- holizmie	2.00
Koskowski W. O nikotynie i paleniu tytoniu . . .	1.00
Artwiński E. O chorobach nerwowych wieku dzie- cięcego	1.00
Wachholz. O zaburzeniach umysłowych u dzieci i młodzieży	3.60
Nowicki W. O chorobach zakaźnych	1.60
Sabatowski A. O gruźlicy	1.00
Szumlański W. Pielęgnowanie ucha i ochrona słuchu	0.80
Gądzikiewicz Wł. Higiena książki	1.60
Duchowicz. Składniki chemiczne pokarmów i na- pojów 2 tablice	4.00

PAŃSTWOWA SZKOŁA HIGIENY Warszawa, Chocimska 24.

Plakaty i rysunki.

	zł gr
„Studnia wadliwa” i „Studnia wzorowa” 2 plakaty para	5.00
Higiena w domu i w szkole (plakat)	2.50
Drogi szerzenia się duru brzuszego (plakat) . .	1.25
Jak zapobiec jaglicy plakat	0.30
Kąpielisko wiejskie (rysunek)	5.00
Rysunek wzorowego ustępu	0.50

Broszury.

Inż. Szniolis. Uzdrawotnienie wsi	1.00
Inż. Bocianowski. Racjonalne przechowywanie obornika	1.00
Inż. Szniolis. Dezynfekcja wody	2.00
Inż. Szniolis. Usuwanie i oczyszczanie wód ście- kowych z poszczególnych posesji	1.20
Inż. Szniolis. Prace nad uzdrawotnieniem wsi Nieporęt	0.40
Dom, osiedle i mieszkanie	1.50
Inż. Rudolf. Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek	3.50
Dr Brennejsen. Higiena zębów i jamy ustnej . .	3.00
Dr Babecki i Dr Szulc. Walka ze szczurami . . .	3.50

POLSKI ZWIĄZEK PRZECIWGRUŻLICZY Warszawa, Karowa 31.

	zł gr
Prof. Dr Janiszewski. Gruźlica i jej zwalczanie .	2.40
Paradistał. Poradnia przeciwgruźlicza	2.40
Zakłady przeciwgruźlicze dla dzieci w Polsce . .	3.60
Dr Sterling. Tezy walki z gruźlicą	2.00
Sawicki. Gruźlica czyli tzw. suchoty	0.25
Adamowiczowa. Zarazek gruźlicy	0.25
Kacprzak. Zasady higieny osobistej życia codzien- nego	0.25
Wierzbowska. Zapobieganie gruźlicy wśród dzieci	0.25
Babecki. Mleko (krowa chora na gruźlicę jest źródłem zakażenia)	0.25
Grodecki. Narządy i drogi oddechowe człowieka .	0.25
Tablice poglądowe o gruźlicy 8 tablic po	1.80

BIBLIOTECZKA HIGIENICZNA KÓŁ MŁODZIEŻY POLSK. CZ. KRZYŻA Do nabycia w Wydziale propagandowo-wydawniczym Zarządu Gł. P. C. K. Warszawa, Smolna 6.

	zł gr
Chory w domu	0.15
Czyste powietrze w izbie	0.15
Niepotrzebne zmartwienie	0.15
Co widziałem na wsi	0.15
Co i jak należy jeść, aby być zdrowym	0.15
Zdrowie na codzien	0.15
Suchotnik w domu	0.15
Dobra woda do picia	0.15
Złe przyzwyczajenia	0.15
Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach 100 sztuk	1.00
Dr J. Misiewicz. Podręcznik ratownictwa	0.60

„POMOC SZKOLNA”

Warszawa, Krakowskie Przedmieście 38.

Tablice.

	zł gr
Dr W. Miklaszewski. Tablice do anatomii i fizjologii 100 × 70 cm. Komplet 12 tablic, pojed. tablica niepodklejona	3.50
Tablica przedstawiająca prawidłową postawę przy pisaniu	1.80
Meinhold. Zęby i ich pielęgnacja, barwna tabl. 65 × 91 cm	7.20
Meinhold. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach Komplet 15 tabl. 65 × 91 cm pojed. tablica	6.25
Higiena i ochrona pracy 5 tablic barwnych po	14.00

„SPRZĘT SZKOLNY”

Warszawa, Ś-to Krzyska 5.

	zł gr
Tablica „Pasożyty kiszek”	15.00
„Owady krwiożercze”	15.00
„Formy bakteryj”	15.00
„Bakterje chorób wenerycznych”	15.00
2 tablice „Choroby zakaźne dziecięce” po	15.00
Tablica „10 przykazań dla przyszłych matek”	15.00
„Higiena dziecka” 14 tablic po	15.00

RÓŻNE WYDAWNICTWA DO NABYCIA W WIĘKSZYCH KSIĘGARNIACH LUB W „DOMU KSIĄŻKI POLSKIEJ”

Warszawa, Plac Trzech Krzyży 8.

- Dr Wł. Hozowska. Zajęcia praktyczne w zakresie kultury życia codziennego w szkole powsz. („Nasza księgarnia” Sp. Akc. Zw. Naucz. Pol.). . . . .
- Konkursy „Zdrowie w Chacie wiejskiej” (Centr. Tow. Organiz. i Kółek rolniczych). . . . .
- Prof. Dr J. Lenartowicz. Czem są i czem grożą choroby weneryczne . . . . .
- Mul. Radomski, Dr S. Tołpa. Nauka o człowieku łącznie z higieną podręcznik dla kl. VII szk. powsz. Instrukcja dla kolonij letnich pod red. Dr. M. Godyckiego. Nakł. Poznańskiej Komisji Wojew. do spraw kolonij letnich. Podręcznik dla organizatorów Kolonij dla dzieci — wyd. Związku Pol. Tow. Kol. letn. Warszawa 1930 . . . . .

BIBLIOTEKA MŁODEJ MATKI
(Wyd. Polski Komitet Opieki nad dzieckiem)
Warszawa, Litewska 16.

	zł gr
Dr M. Gromski. Jak ustrzec niemowlę od biegunek letnich	0.30
Dr S. Średnicki. Kąpiel niemowlęcia	0.25
Prof. Dr W. Szenajch. List do mamusi w sprawie odry	0.25
Prof. Dr W. Szenajch. List do mamusi w sprawie szkarlatyny	0.25
Prof. Dr Michałowicz. Stońce, powietrze i woda w życiu dziecka	0.25
Prof. Dr Szenajch. List do mamusi w sprawie dyfterytu	0.25
Dr Skokowska. Alkoholizm a gruźlica	0.40
Dr Puławski. Pogadanka o piciu trunków	0.60
Prof. Dr Gantkowski. Najważniejsze zagadnienia z dziedziny alkoholizmu	0.50
Prof. Dr Wachholz. Alkoholizm a przestępstwo Mikulski. Wpływ alkoholizmu na czynności psychiczne	0.30
Hornowski. Dezynteria i tyfus	0.70
Mierzecki. Dla twego zdrowia (o chor. wener.)	2.00
Tablica „Alkohol a postępy w nauce”	1.00
Tablica „Narządy wewn. zdrowe i uszkodzone pod wpływem alkoholu”	1.00
Plakat „Wesele z wódką i bez wódki”	1.00

KOMUNIKATY.

Redakcja miesięcznika „Rodzina i Dziecko” po przewycięzeniu chwilowych trudności wydawniczych podjęła swoją działalność, której wyrazem jest numer styczniowy czasopisma.

Redakcja w dalszym ciągu zamierza przyczyniać się w swoim zakresie działania do omawiania i propagowania tych wszystkich myśli i postulatów pedagogicznych, które wynikają z tak koniecznej i pożądanej współpracy domu ze szkołą.

Redakcja i Administracja miesięcznika „Rodzina i dziecko” Warszawa, Zakopiańska 31, tel. 10-05-11.

MAZOWIECKI UNIWERSYTET WIEJSKI IM A. SKWARCZYŃSKIEGO W GŁUCHOWIE.

W dniu 15 marca 1937 r. rozpoczyna IV kurs z rządu dla dziewcząt. Kurs ten trwać będzie do 15 VII br.

WARUNKI PRZYJĘCIA:

Sluchaczki mające ukończone lat 17, biorące udział w życiu społecznym (pożądane absolwentki szkół rolniczych) składają podania zaopatrzone w opinię instytucji delegującej, zobowiązanie o opłatach za kurs i życiorys własnoręcznie napisany pod adresem: Mazowiecki Uniwersytet Wiejski im. A. Skwarczyńskiego w Głuchowie p-ta Głuchów-Skierniewicki.

Sluchaczki przywożą ze sobą: koc, poduszkę, przynajmniej 2 zmiany pościeli, 4 zmiany bielizny osobistej, przybory do mycia i czyszczenia, oraz składają w dniu przyjazdu na ręce Kierownika kwotę 30 zł.

Oplata za kurs wynosi 130 zł.

Sluchaczki otrzymują za w/w kwotę: mieszkanie, światło, opał, wycieczki i utrzymanie.

Termin zgłoszeń do 5.III. 1937 r.

**UNIwersYTET WIEJSKI
IM. WŁADYSŁAWA ORKANA
W SZYCACH P. MODLNICA K/KRAKOWA.**

Uniwersytet Wiejski im. Władysława Orkana w Szycach p. Modlnica k/Krakowa otwiera Kurs Żeński od 15-go marca do 15-go lipca 1937 r. Program naukowo-wychowawczy obejmuje:

- I. Wykłady.
- II. Wybrane zagadnienia.
- III. Samoksztalcenie prowadzone w sekcjach.
- IV. Wycieczki i zwiedzania.
- V. Sluchaczki posiadają na kursie samorząd.

WARUNKI PRZYJĘCIA:

- 1) Wiek od 17 do 25 lat oraz ukończenie conajmniej 4 oddziały szkoły powszechnej.
- 2) Pierwszeństwo w przyjęciu mają kandydatki z organizacji młodzieżowych, posiadające polecenia organizacji.
- 3) Podanie z własnoręcznie napisanym życiorysem (i polecenie organizacyjne) oraz świadectwem zdrowia należy kierować do Kierownictwa Uniwersytetu bezpośrednio.
- 4) Do podania należy dołączyć zobowiązanie uregulowania opłat i regularnego ich wpłacania podpisane przez Ojca (Opiekuna) lub instytucję.
- 5) Termin składania podań do 1 marca 1937 r.
- 6) Podania po terminie i bez zobowiązań uiszczenia opłat nie będą wogóle rozpatrywane.
- 7) Opłaty za kurs wynoszą: 30 zł miesięcznie płatne z góry oraz 20 zł jednorazowo na wycieczki i zwiedzania.
- 8) Po rozpatrzeniu podań Kandydatki otrzymają pisemne zawiadomienia o przyjęciu.

ATLAS FLORY POLSKIEJ.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 27 stycznia 1937 r. nr II Pr. 7310/36 zatwierdziło wydawnictwo Polskiej Akademii Umiejętności pt. Atlas flory polskiej do użytku szkolnego w szkołach powszechnych i średnich wszystkich typów.

Dotychczas ukazały się następujące zeszyty:

Tom II zesz. 2 (38 tabl.), lundaceae opr. Tadeusz Szynal i Józef Mądalski.

Tom III zesz. 2 (41 tabl.), Cyperaceae - Caricoideae (Pars I) opr. Józef Mądalski.

Tom IV zeszyt 1 (29 tabl.), Gramineae (Pars I), opr. śp. Karol Baecker i Jeremi Iwanicki.

Tom IV zeszyt 2 (31 tabl.), Gramineae (Pars II), opr. śp. Karol Baecker i Jeremi Iwanicki.

Tom IV zeszyt 3 (31 tabl.), Gramineae (Pars III), opr. Jeremi Iwanicki,

Tom IV zeszyt 4 (28 tabl.), Gramineae (Pars IV), opr. Jeremi Iwanicki,

Cena każdego zeszytu wynosiła dotychczas zł 10. Zdając jednak sobie sprawę z ciężkich warunków finansowych, w jakich znajdują się obecnie biblioteki szkolne, Polska Akademia Umiejętności ustanawia dla bibliotek szkolnych cenę zł. 5,— za jeden zeszyt, wliczając w nią już również koszty przesyłki. Cena ta odnosi się nie tylko do już wydanych zeszytów, ale również i tych, które ukażą się w przyszłości.

KRONIKA.

**KONFERENCJA TEATRALNA
W KRASNYMSTAWIE**

W grudniu br. odbyła się powiatowa konferencja teatralna, na którą przybyło około 180 osób, przodowników młodzieży wiejskiej i nauczycielstwa z całego powiatu.

Wygłoszono referaty: prof. Wiktoria Patrynowna — pt. „Teatr ludowy jako czynnik wychowawczy w pracach społeczno-oświatowych”, instr. o. p. mgr. L. Kutrzepa — „Sprawozdanie z prac teatralnych w charakterystycznych ośrodkach powiatu”, oraz instr. teatr. Kurat. Okr. Szk. Lub. p. mgr. Br. Nycz — „Wytoczne do prac zespołów teatralnych w powiecie”.

Po części teoretycznej i ożywionej dyskusji — odbyła się część praktyczna, widowiskowa, w której wzięły udział: chór ludowy z Siennicy Różanej pod kier. Jana Mudy, Koło teatralne z Siennicy Nadolnej wespół z b. wychowankami Szkoły Rolniczej w Krasnymstawie, oraz zespół uczniów Gimn. Państw. w Krasnymstawie. Zespoły wykonały szereg pieśni i inscenizacji ludowych.

Konferencję organizował referat oświaty pozaszkolnej Wydziału Powiat. w Krasnymstawie.

OCENA I SELEKCJA UCZNIÓW

(BIBLIOGRAFIA)

Oceny.

Dzieła:

Buckingham B. Praca badawcza na terenie szkoły. Lwów. 1931. s. IV — VII.	4140
Ciesielska-Borkowska G. Język francuski. W-wa. 1930. s. XII.	3980
Dudkówna J., Strzelecka. Jak realizować nowy program matematyki. Cz. I. s. 34, 180.	7182
Greb K. Ocena ucznia w świetle nowej pedagogiki. W-wa. 1935. s. 18.	7521
Hoszowska W. Jak realizować nowy program historii. W-wa. 1933. cz. I. s. 94.	7118, 7120
Kryński M. Ocenianie piśmiennych prac szkolnych. W-wa. 1936. s. 64.	8678
Nawroczyński B. Zasady nauczania. Lwów. 1930. s. 39 — 171, 235 — 238	3139, 3700, 3701

- Nawroczyński B.** Uczeń i klasa. W-wa. 1923. s. VIII. 3888
- Petersen P.** Szkoła wspólnoty życia. W-wa. 1934. V. B. s. 92. 5808
- Pieter J.** Nowe sposoby egzaminowania. W-wa. 1934. s. 162. . . . . 5780, 5858
- Wiącek, Wiwczaruk, Karpowicz.** Praca w klasie I. szk. powsz. W-wa. 1934. s. 180, 213 . 7425—7428
- Wiącek, Wiwczaruk, Karpowicz.** Praca w klasie II. szk. powsz. W-wa. 1934. s. 272. . . 7429—7432
- Ziemnowicz M.** Szkolnictwo w Stanach Zjednoczonych A. P. Lwów. b. r. cz. II. R. VI. 5. . . 5463
- Artykuły:**
- Bubniak M.** Nieuzasadniony wynik oceny uczniów. Przyj. Szkoły. 1936. s. 453. 1961
- Buczowski R.** O podstawy klasyfikacji uczniów. Praca szk. 1933. s. 1. 2286
- Buckeley L.** Schülerqualifikation. Schulreform. 1927. s. 251. 1141
- Bukowiecki S.** Próba ściślejszego badania wiadomości szkolnych dzieci oddz. I. Praca Szk. 1935/36. s. 250. 2286
- Bykowski-Jaxa L.** W sprawie ocen i stopni. Przegląd Ped. 1934. s. 155. 653
- Czarnecki J.** Czy skala ocen w świadectwach nie jest ciasna. Przyj. Szkoły. 1936. s. 256. . . 1961
- Eustachiewicz T.** Ocena uczniów pracy w szkole średniej Dz. Urz. K. O. S. P. Poznań. 1935. s. 131. 5102
- Friedländer M.** Zagadnienie oceny i klasyfikacji szkolnej. Oświata i Wychowanie. 1930. s. 553. 2663
- Greb K.** Ocena ucznia w szkole. Ruch Pedagogiczny 1933/34. s. 83. 1415
- Gałecki W.** W sprawie t. z. „Wywiadówek“ Dz. Urz. K. O. S. Krak. 1936. s. 103. 5098
- Greb K.** Ocena ucznia w świetle nowej pedagogiki. Praca Szk. 1934/35. s. 100. 2286
- Gdowski S.** Oceny postępów uczniów w świetle statystyki. Chowanna. 1931. 282. 2811
- Hełm-Pirgowa L.** Przed ostateczną klasyfikacją. Przegląd Ped. 1931. s. 411. 653
- Jamrógiewicz R.** Klasyfikacja uczniów z końcem XVI w. Kwartalnik klasyczny. 1928. s. 143. 1059
- Jumborski M.** Z doświadczeń wychowawczych. Gimnazjum. 1934/35, s. 1. 5472
- Kallenbrum Z.** Zagadnienie oceny w świetle oceny uczniów. Praca Szk. 1934/35. s. 140. 2286
- Konczyńska W.** O zmianę systemu ocen szkolnych. Praca Szkolna. 1930. s. 306. 2286
- Kornecki J.** Zagadnienie promocji uczniów. Przegląd Ped. 1935. s. 214. 653
- Kryński M.** Obiektywizacja ocen szkolnych jako zagadnienie społeczne. Ogniwo. 1933. s. 183. . 4804
- Kulański F.** O klasyfikacji młodzieży w szkole powsz. Przyj. Szk. 1932. s. 320. 1961
- Kiernicka M.** Ocenianie w świetle filozofii Holzapfela. Ruch Ped. 1933/34. s. 292. 1415
- Librachowa M.** O sposoby oceny uczniów. Praca Szk. 1933. s. 5. 2286
- Łepkowska J.** Wpływ stopni na psychikę dziecka. Życie Szk. 1935. s. 260. 1049
- Lutwak S.** Klasyfikacja i promocja. Dz. Urz. K.O.S. Brz. 1934. s. 658. 5097
- Langholz L.** Ocena ucznia w świetle nowego statutu. Praca Szk. 1934/35. s. 107. 2286
- Mitula M.** Ocena ucznia i promocja. Pokłosie Szk. 1932. s. 25. . . . .
- Musianowiczówna W.** Korelacja pomiędzy postępami ucznia w szkole a stosunkami rodzinnymi względnie domowymi. Kultura Pedagogiczna. 1933. s. 207. 5560
- Niemczyk K.** Biurokracyzm i oceny szkolne. Praca Szk. 1925. s. 75. 2286
- Ostrowski J.** Kompleks „nd“ (niedostatecznie) Pion 1932. s. 2. . . . .
- Pogorzelski S.** Dziecko promowane i niepromowane. Rodzina i dziecko. 1936. s. 230. . . . 1961
- Racynowski J.** Czem jest stopień. Przyjaciel Szk. 1932. s. 47. 1961
- Skorski Z.** O tz. klasyfikacji szkolnej stów kilka. Muzeum. 1923. s. 59. 1092
- Skawińska M.** W sprawie ocen szkolnych. Ognisko Naucz. 1929. s. 5. nr 1. 2668
- S. M.** Oceny pracy uczniów. Rodzina i dziecko. 1936. s. 68. . . . .
- Smółka F.** Klasyfikacja uczniów czy dary z łaski. Przegl. Ped. 1930. nr 32. 653
- Sokołowski J.** W sprawie klasyfikacji uczniów. Przyj. Szk. 1932. s. 224. 1961
- Sokołowski J.** Ocena ucznia w szkole powsz. Przyj. Szk. 1935. s. 517. 1961
- Sokołowski J.** W sprawie oceniania wypracowań domowych stów kilka. Muzeum. XXXVIII. z. 3—4. 1092
- Skwarczyńska S.** O formułowaniu oceny wypracowań polskich. Polonista. 1934. s. 160. . . . 3845
- Spoczyńska H.** Jak dzieci oceniają swe postępowanie. Chowanna. 1931. s. 305. 2811
- Stendig S.** Klasa ocenia swe wiadomości językowe. Neofilolog. 1936. s. 95. 3844
- Strz. J.** Czy stopnie są potrzebne. Kurier Poranny. 1936. s. 208. z dn. 5. XI. . . . .
- Szczerba.** Zagadnienie promowania dzieci w szkołach niżej zorganizowanych. Praca w klasach łączonych. 1934/35. s. 204. 5471
- Ściebora W.** Promocja, klasyfikacja, selekcja uczniów. Ruch Ped. 1933/34. s. 44. 1415
- Warczak A.** O korelacjach między inteligencją a postępami szk. Życie Szk. 1930. s. 10. . . . 1049
- Wdówka H.** O klasyfikację uczniów. Praca Szk. 1931. s. 249. 2286
- Wolfstal S.** Podstawy psychologiczne klasyfikacji szk. Muzeum. 1928. s. 57. 1092
- Zagajewski K.** O klasyfikacji i świadectwach. Muzeum. 1928. s. 149. 1092
- Drugoroczność.**
- Dzieła:**
- Mittek F.** Zagadnienia drugoroczności w szkołach powsz. 1934. s. 52. 6232
- Artykuły:**
- Alwa.** Uczniowie drugorocznici. Miesięcznik Ped. 1934. s. 146. 272
- Bandura L.** Przyczyny drugoroczności w klasie I. Praca Szk. 1935/36. s. 164. 2286
- Czarnecki J.** Uczniowie drugorocznici. Ruch Ped. 1935/36. s. 41, 81. 1415

Librachowa W. W sprawie drugoroczności. Praca Szk. 1931. s. 225.	2286
Menzel J. Problem drugoroczności uczniów w szkole powsz. Przyjaciel Szkoły. 1935. s. 20.	1961
Milenkiewicz I. Drugoroczność. Przyj. Szkoły. 1936. s. 458.	1961
Olszewski W. Na marginesie reformy szkolnej. Muzeum. 1932. s. 215.	1092
Ożogowski R. Oceny postępów ucznia w szkole specjalnej. Szkoła Specjalna. 1935/36. s. 179.	3352
Pentalski W. Problem drugoroczności na tle rozwoju psychicznego dzieci szkół powsz. Dz. Urz. K. O. S. W-wa. 1936. s. 220.	5103
Pękalski M. Drugoroczność w szkole powsz. Przyj. Szk. 1935. s. 12.	1961
Szałański L. Kilka uwag na marginesie drugoroczności w szkole. Praca Szk. 1935/36. s. 253.	2286
Wuttkowa J. O drugoroczności w oddziałach pierwszych. Praca Szk. 1933. s. 149.	2286

Egzaminy.

Dzieła:

Pieter J. Nowe sposoby egzaminowania. W-wa 1934 s. 167.	5780
--	------

Artykuły:

Bielak F. Refleksje po pierwszych egzaminach wstępnych do I klasy gimn. Chowanna. 1936. s. 152.	2811
Chrzanowska M. Egzamin wstępny do I klasy gimn. Dz. Urz. K. O. S. Krak. 1936. s. 64.	5098
Krzywiński Z. Próba subiektywizowania egzaminów ustnych. Praca Szk. 1936. s. 225.	2286
Langholz L. O rzecznictwie egzaminacyjnych. Chowanna. 1936. s. 164.	2811
M. Z. Nowe sposoby egzaminowania. Przegl. Ped. 1935 s. 129.	653
O. Kilka uwag na temat egzaminów wstępnych do szkół średnich. Przyj. Szkoły 1936 s. 457.	1961
Skowronek A. Uwagi na marginesie egzaminów wstępnych do gimnazjum Język polski i historia. Chowanna 1936 s. 216	2811
T. J. Egzaminy przejściowe i ostateczne w szkołach Z. S. R. R. Oświata i Wychowanie 1936. s. 507	2263

Ocenianie na podstawie testów.

Dzieła.

Buczowski R. Pierwsze wyniki powszechnego testowania. W-wa 1934. s. 58.	5721
Grzywak-Kaczyńska. Próba zastosowania testów do badania i organizowania pracy szkolnej W-wa 1931 s. 239	3918, 7096, 8954
Grzywak-Kaczyńska. Testy i normy do użytku szkół powsz. W-wa 1933 s. 5258, ...	6947
Kapelczak M. Jak badać zapomocą testów wyniki nauczania historii. Przyj. Szkoły 1936. s. 413	1961

Selekcja.

Książki.

Buckingham B. Praca badawcza na terenie szkoły Lwów 1931 s. VII	4140
Claparède E. Jak rozpoznawać uzdolnienia uczniów. Lwów br. s. 294	7392

Dougall Winc. Psychologia grupy. Lwów 1930. s. XVIII	3104
Gotlieb W. Socjologiczne podstawy wychowania. Encyklopedia Wychowania. T. I s. 463	7749
Joteyko J. Jedność szkolnictwa ze stanowiska psychologii W-wa 1937 s. 37	3663, 3616
Hessen S. Podstawy pedagogiki. W-wa 1935. s. 205	5023—5025, 7067—7071
Hessen S. Hans M. Pedagogika i szkolnictwo w Rosji Sowieckiej. Lwów 1934. s. X	5313
Nawroczyński B. Uczeń i klasa. W-wa 1923. s. 241—258.	170, 3888
Płancki J. Szkoły selekcyjne. Kraków. 1931. s. 30.	
Stern W. Inteligencja dzieci i młodzieży. W-wa 1927. s. 272—335	1715
Syska J. O traktowaniu uczniów szczególnie zdolnych. W-wa 1928. s. 59	2449

Artykuły:

Ankieta w sprawie dzieci najzdolniejszych. Praca Szkolna. 1928. s. 33	2286
Baumgarten F. Nowa metoda badania zainteresowań młodzieży i dorosłych. Polskie Arch. Psych. 1934/35. 232.	650
Bandura L. Selekcja uczniów uzdolnionych w Hamburgu. Życie Szk. 1932. s. 299	1049
Bardach A. Frontem do młodzieży — Ankieta na temat zainteresowań uczniów szkół dokształcających. Szkoła Doksztalająca Zawodowa. 1935/36 s. 107.	
Boyé J. Próba zastosowania testu selekcyjnego przy przejściu z IV kl. szk. powsz. do gimnazjum na terenie Górnego Śląska. Chowanna 1931. s. 259	2811
Bykowski-Jaxa L. Dobór szkolny w nowym oświeceniu. Muzeum 1934. s. 3	1092
Grodecki J. Zdolni i niezdolni w szkole. Nowe Tory. 1908. s. 18	280
Hecht G. Szkoła dla dzieci uzdolnionych. Sprawy Szkolne 1929. s. 46	3866
Hecht G. Szkoły dla dzieci szczególnie uzdolnionych. Życie Szkolne 1930. s. 494	1049
Karpińska-Woyczyńska Z. Dobór dzieci uzdolnionych i próby zdolności zawodowej młodzieży w Berlinie i Hamburgu. Ruch Ped. 1923. s. 18	1415
Menzel J. Nauczanie zindywidualizowane w Od. I szk. powsz. Życie Szkolne 1935. s. 68	1049
Moniewski T. Problem selekcji młodzieży w szkole Oświata i Wychowanie. 1935. s. 102	2663
N. G. O organizacji nauczania selekcyjnego. Szkoła 1927. s. 9	4002
Nowakowski J. Anachronizmy selekcji. Zrąb 1936. t. 26. s. 70	3727
Ostrowski J. Jednostka — gromada — elita. Zrąb 1935. t. 21. s. 3	3727
Pieter J. O ideale demokratycznym i o selekcji wychowanków w/g uzdolnień. Miesięcznik Ped. 1932. s. 97	272
Ad. R. Selekcja młodzieży w szkołach średnich w Niemczech. Przegląd Ped. 1935. s. 159	653
Realizacja szkoły jednolitej we Francji. Selekcja uczniów. Dz. Urz. K. O. S. Warsz. 1933. s.	5103

Sokołowski J. Potrzeba selekcji psychologicznej dzieci szkół powszechnych. Przyjaciel Szkoły 1931. s. 545	1961
Steliga W. Rozmaitość uzdolnień u dzieci. Przyjaciel Szkoły 1932. s. 27	1961
Szmydt J. Ogólne typy uzdolnień. Praca Szkolna 1930. s. 295	2286
Więckowska M. Opieka nad dzieckiem uzdolnionym w Łodzi. Polskie Arch. Psych. 1936. s. 133	650
Wołowska Z. Kilka uwag o selekcji w szkole. Rodzina i Dziecko. 1936 N. 8	
W. P. Selekcja młodzieży szkół średnich (Francuska Prasa Ped). Gimnazjum 1933. s. 115	5472
Zdziechowska E. Zainteresowania i uzdolnienia ucznia szkoły powszechnej. Praca Szkolna 1931. s. 103	2286 228

E M.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW.

Malicki Julian R. — **Maszałek Piłsudski a Sejm.** Historia rozwoju parlamentu polskiego 1919 — 1936 z przedmową Antoniego Boguckiego b. Vice-Marszałka Senatu R. P. Pod egidą Komisji Kulturalno-Oświatowej P. O. W. Skład główny: Dom Książki Polskiej Sp. Akc. Warszawa 1936 r. str. 546 + nlb. 6.

W dziele tym występuje postać największego na przestrzeni dziejów Polski Wodza Narodu, Marszałka Józefa Piłsudskiego, jako parlamentarzysty, dyplomaty i Polityka. Autor, na tle minionej epoki, kształtowania się krzepnięcia państwowości polskiej, od zarania niepodległości aż do ostatnich chwil życia Wielkiego Marszałka, odmalowuje wyraziście stalową i niezłomną wolę Józefa Piłsudskiego w tworzeniu parlamentaryzmu polskiego i wychowaniu nowych obywateli państwa. J. Piłsudski Sejm rozumiał i uznawał jedynie jako przedstawicielstwo woli narodu, jako podwalinę bytu prawnego państwowego, z tą myślą go też powołał w 1919 roku. Z chwilą, gdy z tej tak wielką mającą odgrywać rolę, instytucji, zrobiono podwórkę dla osobistych rozgrywek, targowisko haseł partyjnych, gdy prywatnie zdeptała i powaliła jedność sejmu, powagę instytucji ustawodawczej, wypowiada J. Piłsudski ostrą i zdecydowaną walkę odradzającą się anarchii szlacheckiej, przybranej w płaszczek „stronictw sejmowych”. Zostaje za to okrzyknięty jako dyktator, wróg parlamentaryzmu, zarzucony oszczerstwami i potwarzami. Stanowisko J. Piłsudskiego określa autor tymi słowami: „Bez względu na to jakie metody stosował Piłsudski w walce z Sejmem, dowiódł On, że posiada doskonałą umiejętność prowadzenia Państwa po gościńcach rozwoju, ku sile, układania energii państwowej w porządkujące normy społecznego bytowania”. Tezę powyższą opiera na zadziwiająco sumiennym opracowaniu oświetlania faktów historycznych — dokumentami, stenogramami z posiedzeń sejmowych, które stanowią obiektywny dowód prawdy i kładą kres rozpowszechnianiu tendencyjnych oszczerstw i kalumnii, współczesnych „falszerzy historii”. Treścią książka ta obejmuje okres lat od 11 listopada 1918 r. do 12 maja 1935 r.

i dzieli się na: część I — sejmowładztwo sejm konstytucyjny 1919—1922 r. Część II—Epoka Piłsudskiego. Drugi Sejm Ordynacyjny 1928 — 1930 r. Trzeci Sejm Ordynacyjny 1930 — 1935 r.

K. Gajewska.

Księga Zbiorowa ku czci Ignacego Chrzanowskiego. Kraków 1936 r., wydana z okazji siedemdziesiątej rocznicy urodzin profesora przez jego byłych uczniów. Zawiera szereg wartościowych studiów historyczno-literackich z różnych epok, od średniowiecza począwszy, na Kasprowiczu kończąc. Uwzględniają one zarówno literaturę wyłącznie rodzinną, jak również wpływy zagraniczne. Oto niektóre tytuły:

H. Barycz. Szymon Szymonowicz w Uniwersytecie Krakowskim.

Z. Zalewski. Wartości żywe mesjanizmu polskiego.

Z. Szmydtowa. Platon w twórczości Norwida.

Z. Ciechanowska. Literatura niemiecka w Polsce w pierwszych latach romantyzmu.

Leon Płoszewski. Wieczność w notatniku (o „Księdze ubogich” Kasprowicza).

PRZEGLĄD CZASOPISM.

Oświata i wychowanie. Treść zeszytu 1-go, rok IX: Przemówienie P. Ministra W. R. i O. P. Prof. dr Wojciecha Świętosławskiego na posiedzeniu Komisji budżetowej Sejmu w dniu 22/1-37 roku. Stanisław Seweryn Problemy sieci gimnazjów i liceów ogólnokształcących, rozważania ogólne. Dr Ludwika Karpowiczowa—Zastosowanie filmu w szkolnictwie zawodowym. Z materiałów liczbowych Ministra W. R. i O. P. Kronika. Przegląd czasopism pedagogicznych. Książki.

Kwartalnik historyczny. Organ polskiego Towarzystwa Historycznego. Rocznik L. Na treść zeszytu 3-go składają się następujące artykuły: Fryderyk August wobec sprawy polskiej w 1812 r. przez Juliusza Willaume; W sprawie daty urodzin Bolesława Krzywoustego przez Karola Maleczyńskiego; Jak się drukowały „Volumina legum” Józefata Ohryzki, przez Andrzeja Wojtkowskiego; Kim był Bangya przez Romana Rozdolskiego. Do Rocznika L jest oddzielnie opracowana bibliografia historii polskiej za rok 1933 i 1934.

Muzeum. Czasopismo pedagogiczne, organ Tow. Nauczycieli Szkół Średn. i Wyższych. Treść zeszytu III-IV rocznik LI Rozprawy: Dr A. Kłodziński — Dwa typy podręcznika historii; Dr Kapp—Zadanie liceum ogólnokształcącego; St. Des Loges—Interpretacja tekstu francuskiego. Polemika: Prof. dr L. Jaksza Bykowski—Z walki o szkołę polską w Galicji; Michał Halaunbrenner. Ogniska metodyczne.

Przyjaciel szkoły. Nr 4 rok XVI zawiera następujące artykuły: L. Bandura—Szkoła wiejska; B. Owczynnik—Dzieje chłopów w programach szkolnych oraz oświatowych przeznaczonych dla środowisk wiejskich; St Kamiński—Czy dziecku wiejskiemu potrzebna jest szkoła siedmioklasowa; M. Jagodziński—Nowy program nauki religii rzymsko-katolickiej w szk. powsz. III stopnia;

M. Marski: Daniel i Opatrzność Boża; J. Białecki—O nauce cichej, w nauczaniu religii w szkołach niżej zorganizowanych.

Przyroda i technika. Czasopismo poświęcone popularyzacji nauk przyrodniczych i technicznych. Red. dr Anna d. Abancourt-Koczwarowa. Książnica-Atlas, Lwów — Warszawa.

Na zapytanie, jaki jest największy wodospad w Ameryce Północnej odpowiada się zawsze — Niagara. Tymczasem odkryto w niegościnnym Labradorze wodospad, wielokrotnie przewyższający swymi rozmiarami Niagarę. Bliższe szczegóły na ten temat przynosi ostatni numer „Przyrody i Techniki” w artykule pióra znanego podróżnika Stefana Barszczewskiego.

Na temat filmu plastycznego pisze inż. Rosenblatt. Dowiadujemy się o dwu metodach, zastosowanych do otrzymywania wrażenia trójwymiarowości na płaskim ekranie. Jedna stosuje poprostu spektroskopię, a druga światło spolaryzowane. Po przystępnym wyjaśnieniu na czym polega spektroskopія i polaryzacja światła autor opisuje sposoby i wynalazki, które udostępniły w latach ostatnich wykorzystanie tego zjawiska dla filmu plastycznego.

Psychotechnika rok X. Styczeń—luty—marzec zeszytu 1-szy. Spis rzeczy: Artykuły: Dr Fr. Baumgarten—W sprawie definicji psychotechniki; Dr Palmer O. Johnson. Mierzenie osiągniętego wykształcenia; Wł. Kowalski. Sprawozdanie z podróży do Berlina; J. Wojciechowski. Alkohol; wypadki na drogach publicznych; J. Zawirska. Propaganda poradnictwa zawodowego i wyniki tej propagandy; Przegląd książek i wydawnictw, Kronika.

Encyklopedia wychowania. Treść zeszytu 12-go. Emil Erlich. Dydaktyka przedmiotów handlowych. Ludwik Uzarowicz—Dydaktyka przedmiotów technicznych. Józef Froń—Dydaktyka przedmiotów rolniczych. Karol Zagajewski—Dydaktyka przedmiotów humanistycznych w szkole zawodowej. Henryk Rowid—Dydaktyka przedmiotów pedagogicznych w zakładach kształcenia nauczycieli.

NADEŚLANE.

Golias M. Smereka 1: Res Publica Romana Pidruczyk do nauki łatyńskoj mowy dla IV-toji klasy zahalno-osiwitych gimnazij. P. W. K. S. Lwów, 1936.

Przekład ukraiński podręcznika polskiego, dokonany przez wybitnego pedagoga ukraińskiego Dr I. Lubomyrowicza.

Gayówna D, Gnoińska H, Librachowa M, Łysakiewiczowa J.: Przyroda i geografia dla klasy trzeciej szkoły powszechnej pierwszego stopnia. Kurs A. Wydanie drugie niezmienione P. W. K. S. Lwów, 1936.

Podręcznik zatwierdzony do użytku szkolnego pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 sierpnia 1936 roku Nr II Pr 14195/36.

Sienicki Stefan inż.: Sklep detaliczny. Sytuacje, projekty, meble, konstrukcje. Z przedmową b. min. Czestawa Klarnera prezesa Związku Izb Przemysłowo-Handlowych. Stron 140 dużego formatu. 45 tablic całostronicowych.

Okładka w/g. projektu Wacława Siemiątkowskiego. P. W. K. S. Lwów, 1936.

Pierwsza wyczerpująca praca w języku polskim poświęcona zagadnieniu nowoczesnego urządzenia sklepu. Jasne i plastyczne omówienie kwestii wyboru miejsca na sklep w osiedlu ludzkim, sposobu urządzenia jego fasady ulicznej, zagadnienia wyboru odpowiednich mebli i sprzętów, ich konstrukcji oraz rozmieszczenia, zilustrowane licznymi rycinami oraz danymi liczbowymi. Niezastąpiony przewodnik dla architektów, projektujących urządzenia sklepowe, dla wykonywujących je firm meblowych i rzemieślników, dla nauczycieli i uczniów szkół zawodowych oraz dla szerokich sfer kupiectwa polskiego wogóle.

Zajmujące czytanki. Seria V. 12 tomików w barwnych okładkach 384 str. M. Arct. Warszawa, 1936. Cena każdego tomiku zł — 40 gr, 12 tomików zł 4.50.

J. M. Taylor. Czarny szyb. Z. Czyt. Nr 88.

Młody harcerz wędruje wraz z kolegą po lasach karpaccich. Celem jego wycieczki jest między innymi bogaty szyb naftowy od dłuższego czasu z niewiadomego powodu nieczynny. Przedsiębiorczy chłopiec odkrywa powód zatamowania naftowych źródeł, czem oddaje wielką usługę ojcu-inżynierowi oraz okolicznej ludności.

M. Gerson-Dąbrowska. Rogata dusza. Z. Czyt. Nr 89.

Doskonałe, pełne życia i werwy opowiadanie z młodości znakomitego malarza, Aleksandra Orłowskiego. Ukochany uczeń Norblina, protegowany Czartoryskich, wybitnie zdolny, obdarzony przytem żywiołowym temperamentem chłopiec, przechodzi, gnany żądzą przygód, istotnie niezwykle koleje losu. Część tego przebogatego życia przedstawia nam autorka w swym doskonale ujętym opowiadaniu.

Przewodnik świetlicowy. Praca zbiorowa w 7 częściach pod redakcją Walentego Regulskiego. Cz. II. Lokal i jego urządzenie. Str. 147. Warszawa 1936. Wydawnictwo M. Arcta i Domu Książki Polskiej.

Książka składa się z 3 części, poprzedzonych słowem wstępnym prof. Wojciecha Jastrzębowski. W pierwszej, a zarazem najobszerniejszej części Gota i Adam Jabłoński zajmują się lokalem świetlicowym i jego urządzeniem, opisując w szczególności elementy dekoracyjne i użytkowe w świetlicy, dekoracje okolicznościowe i materiały do urządzenia wnętrza świetlicowego.

W drugiej części Halina Kenar mówi o dobrem urządzeniu świetlicy, w szczególności zaś o urządzeniu wnętrza świetlicy i wykonaniu mebli. Wreszcie Tadeusz Lipski opisuje projekty dekoracji okolicznościowych. Wywody autorów ilustruje około stu rysunków, ułatwiających zrozumienie intencji autorów oraz zastosowanie wskazówek.

Przystępna cena (280 zł) przyczyni się niewątpliwie do spopularyzowania tej książki.

Przewodnik świetlicowy Praca zbiorowa w 7 częściach pod red. W. Regulskiego.

Cz. V. Teatralne formy pracy — napisali H. i A. Jabłoński. 231 str. Wydawnictwo M. Arcta i Domu Książki Polskiej. Warszawa, 1936. Cena zł 5 80.

Tom ten dzieli się na dwie części. Pierwsza omawia teatr ochotniczy z punktu widzenia jego celów i zadań,

metod pracy i organizacji, druga zajmuje się szczegółami technicznymi pracy, jak scena, dekoracja, kostium, światło, charakterystyka i tp.

Specjalny nacisk położyli autorzy na podkreślenie roli teatru ochotniczego i jego różnic z teatrem zawodowym. Rozważania autorów poparte są bogatym materiałem ilustracyjnym. (73 rys.).

M. Arcta Słowniczek ortograficzny i zasady pisowni polskiej według uchwał Komitetu Ortograficznego Polskiej Akademii Umiejętności w r. 1936, str. 224. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa, 1936. Cena zł 1.—

Dr Feliks Burdecki — Telewizja, czyli jak człowiek nauczył się widzieć na odległość. 61 stron, 20 ilustracji na 12 tablicach. Dwubarwna okładka J. Szancera. M. Arct. Warszawa, 1936. Cena zł 1.80.

Przy omawianiu rozmaitych pomysłów telewizyjnych dr Burdecki uwzględnił również polską twórczość techniczną. Wspomniał o pracach Szczepnika i Wolfkego i omówił doświadczenia, przeprowadzane obecnie w Warszawie w Państwowym Instytucie Telekomunikacyjnym.

Kieszonkowy atlas polityczny. Potrzeby społeczeństwa w zakresie map i atlasów są dzisiaj jeszcze dalekie od zaspokojenia. Jedynie szkoła nasza dysponuje bogatą i prawie już dzisiaj kompletną serią niezbędnych atlasów i map. Dla reszty natomiast społeczeństwa brak jest specjalnych atlasów „obywatelskich” różnej treści i rozmiarów a doraźne potrzeby zaspokajają się przeważnie importem tendencyjnej niemieckiej produkcji, która już dostatecznie w opinii polskiej znalazła potępienie.

Część tej luki zapewnia nowy „Polityczny atlas kieszonkowy” Romera; główną jego częścią są barwne mapy polityczno-topograficzne w liczbie 38.

J. Chmara. Lubelska pieśń ludowa. Książnica - Atlas, Lwów-Warszawa, 1936, Str. 96 Zł 2.

Zbiorek o powyższym tytule, obejmujący 83 pieśni regionalnych lubelskich, w szczególności powiatów: lubelskiego, lubartowskiego, puławskiego, składa się z trzech części:

I Pieśni obrzędowe; II Wesele; III Pieśni różne.

Zgrupowane są zatem oddzielnie: kolendy, pieśni świętojańskie, dożynkowe, taneczne, żołnierskie, zalotne, pasterskie i tp. Każda pieśń posiada swoją „metrykę”, a więc wieś, powiat, nazwisko i wiek śpiewającego oraz zapisującego.

Teksty pieśni podane w oryginalnych brzmieniach gwarowych, zawierają wiele ciekawego materiału.

Ze zbioru wybitnie regionalnego skorzystają przede wszystkim szkoły tudzież organizacje oświatowo-społeczne Lubelszczyzny. Ciekawy słownik pieśni zainteresuje polonistów, językoznawców, jak też i zwykłych miłośników polskiej mowy ludowej.

Rzecz na czasie. Daleko idące zmiany, jakie zachodzą od czasów wojny światowej, a w szczególności w latach ostatnich w dziedzinie pieniądza, alarmują ciągle prasę i społeczeństwo. Brak wydawnictw, które by umożliwiły zaznajomienie się szerokich sfer „szarych ludzi” z organizacją środków płatniczych, sprawiał, że ogół nie zdawał sobie sprawy z faktycznej treści, tj. przyczyn i skutków oraz form, jakie pieniądz przybiera. Poważną tę lukę w piśmiennictwie gospodarczym wypełnia praca Dra Stefana Górniaka pt. *Pieniądz, czek i weksel jako środki zapłaty.*

E. Kriek: Wychowanie narodowo-polityczne. Przeł. O. Wawrzkowicz. Książnica - Atlas. Lwów - Warszawa. Str. 172 Zł 7.80

Jest to najgłośniejsze i niewątpliwie najbardziej aktualne dzieło współczesnej pedagogicznej literatury niemieckiej. Daje ono teoretyczne uzasadnienie założeń ideowych całego ruchu hitlerowskiego.

Ogłoszenie.

MUNDURY SZKOLNE DLA UCZĄCEJ SIĘ MŁODZIEŻY,
WELNY DAMSKIE I MĘSKIE NA SEZON WIOSENNO-LIETNI

poleca
firma

Bracia Sarnecky

Lublin, Krak. -Przedm. 30.

Telefon 14-33.

DLA P.P. NAUCZYCIELSTWA DOGODNE WARUNKI PŁATNOŚCI.

Prenumerata	{	Roczna	zł. 5.—	Ceny ogłoszeń	{	Cała strona	zł. 120.—
		Półroczna	zł. 2.50			Pół strony	zł. 70.—
Numer pojedynczy 50 groszy.						Ćwierć strony	zł. 35.—

Rękopisów Administracja nie zwraca. Konto P. K. O. 30.617.

Adres Redakcji i Administracji: Lublin, Kuratorium Okręgu Szkolnego.